Slovenski
VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt

Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov

P. b. b.

LETNIK XLI. CELOVEC, PETEK, 21. FEBRUAR 1986 ŠTEV. 8 (2264)

Marković: Ravnajte v soglasju s Slovenci

Predsednik iz Hrvatske na obisku na Koroškem

„Osnovna vprašanja koroških Slovencev je treba reševati tako, da se vse spremembe izvajajo v dogovoru in soglasju z manjšino." To je koroški javnosti sporočil sedanji predsednik skupnosti Alpe Jadran, inž. Ante Marković, ki je prejšnji teden obiskal Koroško. Ante Marković, ki je predsednik izvršnega sveta skupščine SR Hrvatske, je bistveno prispeval k izboljšanju sodelovanja v delovni skunosti Alpe-Jadran, je poudaril pred mednarodnimi novinarji koroški deželni vladar Leopold Wagner, ko je ocenjeval delovanje sedanjega predsednika.

V daljšem razgovoru se Wagner in Marković nista lotila samo gospodarskih, kulturnih in športnih tem, obsežno sta razpravljala tudi o vlogi narodnih skupnoti v tem prostoru vzhodnih Alp. Na razgovoru z novinarji je Ante Marković razlagal novinarjem, da „smo v narodnostnih vprašanjih zelo občutljivi", saj Hrvatska s 4,5 milijona prebivalstva nima samo eno manjšino. „Vsem smo z ustavo zajamčili enake in celo posebne pravice, v državnem proračunu pa imamo predvidena sredstva za finansiranje dejavnosti manjšin za ohranitev njihovega avtohtonega značaja". Marković je poudaril, da se pri njemu tudi zastopniki Italije odločno zavzamejo za položaj italijanske narodne skupnosti v Jugoslaviji. In to je koristno za odnose v tej regiji.

Sestal se je tudi z zastopniki koroških Slovencev, ki so ga seznanili s trenutnim položajem manjšine. V tej zvezi je Marković izrazil pričakovanje, da bodo nadaljnji ukrepi v zvezi z manjšino imeli zadovoljive rezultate in poudaril, da je osnovna vprašanja koroških Slovencev treba reševati tako, da se vse spremembe izvajajo v dogovoru in soglasju z manjšino!

To stališče ponovno potrjuje, da ni razlik med posameznimi republikami Jugoslavije glede slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Minuli četrtek se je predsednik skupščine Alpe Jadran, inž. Ante Marković (drugi od spredaj levo), sestal tudi s predstavniki Zveze slovenskih organizacij in Narodnega sveta koroških Slovencev. Bil je seznanjen s položajem narodne skupnosti na Koroškem in z željo, da skupnost Alpe-Jadran manjšine upošteva kot samostojen subjekt.

Gospodarstvo in promet

Obisk Markovića na Koroškem pa ni samo v tem oziru imel pozitivnih strani. Podkrepljene so bile pobude za nove oblike sodelovanja. Marković je med drugim predlagal ojačeno maloobmejno sodelovanje med Slovenijo, Hrvaško ter Koroško, Štajersko in Gradiščansko. V tej zvezi je deželni glavar Leopold Wagner videl možnosti za takšno izboljšano sodelovanje le, če „se upošteva celotna Koroška, kar pomeni, da je treba podpisati pogodbo tudi s Furlanijo-Julijsko krajino, saj Koroška meji tudi na Italijo. Upoštevati pa bo treba tudi pogodbe z EFTA."

Glede izboljšanja prometnih zvez v tej regiji je Marković poročal, da napreduje izgradnja avtoceste, tako so lani vzhodno od Zagreba izgradili 32 km avtoceste. Trenutno se gradnja nadaljuje, v načrtu pa je tudi 35 km dolga obvoznica Zagreba. Razpravljali pa so tudi o izboljšanju letalskih zvez v prostoru Alpe-Jadran. Wagner je dejal, da so glavna mesta te regije za izboljšanje teh vezi, da pa se nacionalne letalske družbe branijo.

Tudi o ustanovitvi lastne družbe za finansiranje skupnih projektov je tekel razgovor. Denarni zavodi Hrvatske imajo precejšnje zanimanje za takšno skupnost, na Koroškem pa ni prave pripravljenosti. Zadovoljni pa so bili vsi tudi s skupnim vabljenjem turistov, ki se je pred kratkim začelo s turistično prireditvijo v Londonu.

Celotni razgovor je potekal v odprtem vzdušju in se bo v širšem nadaljeval aprila na zasedanju skupnosti v Dubrovniku. Jeseni letos pa bo prevzel predsedstvo skupnosti Alpe-Jadran koroški deželni glavar Leopold Wagner.

Dvojezičnost, prednost tudi za večino

V Sloveniji so razpravljali o italijanski in madžarski narodnosti

„Ko terjamo uveljavljanje ustavno opredeljenega mesta italijanske in madžarske narodnosti v SR Sloveniji, se hkrati zavzemamo za popolno enakopravnost vseh narodov in narodnosti v Jugoslaviji, pa tudi za spoštovanje pravic zamejskih Slovencev v Italiji, Avstriji in na Madžarskem do popolnega priznanja njihove nacionalne identitete, nemotenega razvoja in enakopravnosti z večinskim narodom". To je med drugim poudaril predsednik komisije narodnosti skupščine SR Slovenije Drago Žerjal, ko je delegatom skupščine spregovoril o poročilu omenjene komisije, ki govori o uveljavljanju posebnih pravic pripradnikov italijanske in madžarske narodnosti v SR Sloveniji v zadnjih petih letih.

V svojih izvajanjih o razvoju italijanske in madžarske narodnosti v SR Sloveniji je Žerjal posebej poudaril, da so glavna vprašanja vzgoje in izobraževanja urejena in da je zagotovljen tudi kulturni razvoj obeh omenjenih narodnosti, še posebno v njunih neposrednih stikih z matičnima narodoma.

Žerjal pa je še prav posebno svaril pred tem, da bi se zadovoljili z zgolj normativnimi ureditvami. Zavzel se je **za uveljavitev dejanske celovite dvojezičnosti kot načina življenja** na narodnostno mešanih območjih, torej za pripravljenost večinskega naroda za skupno življenje z manjšino. „Mnogo problemov narodnosti ne bomo nikoli rešili, če večinski narod ne spozna, da ni dovolj zaželeti narodnostoma, naj se počutita kot doma, temveč, da sta tukaj med nami doma kot enakopravni etnični skupnosti in ne kot folklorna redkost, ki je potrebna zaščite. Velikokrat se ne zavedamo dovolj pomena dvojezičnosti in možnosti, da rastemo in živimo v sozvočju dveh jezikov in dveh kultur. Dvojezičnosti ne ustvarjamo samo zato, da bi imeli trdnejšo podlago za uresničevanje enakopravnosti narodnosti, ampak tudi za nekaj od česar ima prednost tudi sama večina.".

Preselili smo se

Telefonsko nas najdete...

Zveza slovenskih organizacij z vključenimi organizacijami se je preselila v nove prostore. Smo sedaj v pregrajenih prostorih bivšega Dijaškega doma SŠD, Tarviserstr. 16, v Celovcu. Telefonsko smo na našem sedežu, ki leži v neposredni bližini kanala Lend, dosegljivi pod temi številkami:

Zveza slovenskih organzacij (ZSO)	51 43 00 – 11/12/13/14
knjigovodstvo	51 43 00 – 40
Slovenska prosvetna zveza (SPZ)	51 43 00 – 20/21/22
Slovenski vestnik, uredništvo	51 43 00 – 30/31/32/33
uprava	51 43 00 – 41
ZSO, gospodarski odbor	51 43 00 – 50
Zveza koroških partizanov	51 43 00 – 60/61

Svoje pisarne v novih prostorih imajo tudi: Slovenska športna zveza (SŠZ), Zveza slovenske mladine (ZSM), Zveza slovenskih žena (ZSŽ), Zveza slovenskih izseljencev (ZSI), Slovensko planinsko društvo (SPD) in Klub prijateljev lova (KPL), ker pa niso stalno zasedene jih dosežete preko telefonske centrale s številko 51 43 00 – 10.

PREBERITE

na strani

2 Avtonomnejša politika bi koristila južnokoroškim občinam
3 O mednarodnem srečanju pisateljev ob meji
4 Novice iz pliberškega kraja
5 Predstavitev Molierjeve komedije „Po sili zdravnik" na Brnci
8 Wiegele in Mörtl med najboljšimi

11. Rožanski izobraževalni teden

Z otvoritvijo razstave del Gorazda Živkoviča (Kotmara vas) in s predavanjem o asimilaciji (v Šentjakobu) se bo v petek 28. 2. 1986 začel 11. Rožanski izobraževalni teden, ki se bo končal v nedeljo 9. marca z dnevom domačih jedil pri Knaberlu v Velinji vasi. Podrobne informacije bomo objavili v prihodnji številki.

Zveza je okrepila uvoz in izvoz

Zveza slovenskih zadrug v Celovcu se je v zadnjih letih močneje vključila v tržne odnose sosednjih dežel. Od leta 1982 naprej je začela izgrajevati svoj izvozno-uvozni oddelek. Da je bila uspešna potrjuje tudi otvoritev novih poslovnih prostorov v „hiši kmetov" v celovški cesti 8. maja.

Personalno okrepljeno in s pomočjo posodobljene tehnologije, naj bi ta oddelek pod vodstvom mag. Jakija Sitterja v bodoče še bolj uspešno deloval.

Minulo sredo so predstavniki Zveze pod vodstvom predsednika inž. Fridla Kapuna nove prostore predstavili tudi poslovnim partnerjem iz Jugoslavije. Na svojem obisku na Koroškem so zastopniki raznih jugoslovanskih podjetij obiskali sedež Zveze v Pavličevi ulici ter novi importno-eksportni oddelek, ki bo sedaj bolje ustrezal povečanemu prometu. Z obiskom v kotmirški in šentjakobski Zadrugi so si partnerji Zveze med drugim lahko tudi ogledali, kam gredo njihovi proizvodi in kako je Zveza v zadnjih letih izboljšala svojo mrežo na podeželju.

Ko je importno-eksportni oddelek začel delovati leta 1982 njegov promet niti ni dosegel petmilijonske mere. V naslednjih letih je promet krepo zrasel, tako da je v lanskem letu obsegal nad 200 milijonov šilingov. Zveza pa je razširila tudi število poslovnih partnerjev, saj jih ima sedaj tudi še v italiji, Švici, Nemčiji, na Češkoslovaškem in na Madžarskem.

Obisk na importno-eksportnem oddelku

Alpe-Jadranski impulzi?

Kaj bo iz skupnosti Alpe-Jadran? Bodo zastopniki vlad samo razpravljali v nedogled? Govorili o zbliževanju in mostovih? Se bodo v tej skupnosti okrepile le bogatejše države, kot se to dogaja v svtovnem merilu? Ali pa bodo imele koristi bolj in manj razviti, periferije in centri?

Vsa ta vprašanja se vsiljujejo ob trenutnem dobrem vzdušju zastopnikov sosednjih vlad. Toda skeptiki dvomijo v močne impulze te delovne skupnosti, ki povezuje 10 dežel vzhodno-alpskega prostora. Drugi poudarjajo spet prednosti in impulze takšnega sodelovanja vlad in gospodarskih ustanov. Tudi manjšine bi kazalo upoštevati kot subjekt v tem sodelovanju, posebno ko je skupnost že lani sklenila izpolniti vprašalnik o položaju narodnih skupnosti v teh deželah.

Tem bolj se bi morali pripadniki narodnih skupnosti sami v svojem delovanju proti lokalno zabubanem nacionalizmu – ki se pri nas izraža kot nemški nacionalizem – še bolje zavedati alpejadranskih impulzov in v tem večkulturnem prostoru še bolj odločno nastopati proti tem oblikam kulturnega barbarstva.

Koroška zanemarja pospeševanje obrobnih občin

Raziskava študentov geografije opozarja na potrebo po avtonomni politiki za južno Koroško

V ponedeljek je skupina študentov geografskega inštituta dunajske univerze predstavila rezultate avtonomnega seminarja „Južna Koroška – obrobna lega in manjšinska problematika". Skupina, ki jo sestavljajo Kriz Karel, Oberdammer Peter, Tomaschek Beatrix, Wiltner Thomas ter Wurzinger Franz, je izdelala na osnovi podatkov ljudskega štetja 1971 posebno tipologijo južnokoroških občin, opozorila, da raziskava nikakor še ni zaključena ter menila, da bi bilo potrebno izoblikovati avtonomno politiko za južnokoroški prostor zlasti s strani slovenske manjšine same.

10 tipov občin

Študentje so v okviru svojih izvajanj najprej nakazali izhodišča, ki so jih vodila pri delu ter metodološki pristop k raziskovalnemu delu. Ponovno so opozorili na problematičnost ljudskih štetij ter govorili o socioekonomskem okolju ter o družbenih pogojih v katerih se odvija asimilacija slovenske narodne skupnosti. Seveda vedenje, da socioekonomski pogoji, na katere pripadniki manjšine, zlasti pa manjšina kot celota nima pomembnega vpliva učinkujejo na asimilacijo, ni novo. Študentje so skušali dodati temu nov element s tem, da so južnokoroške občine porazdelili na osnovi raznih faktorjev, pokazateljev, ki so tudi empirično oprejemljivi s pomočjo podatkov ljudskih štetij. Na tej osnovi so izluščili 10 tipov južnokoroških občin in pri vsakemu tipu skušali opredeliti tudi stopnjo asimilacije. Prebivalstvo občin, ki je v višji stopnji zaposleno v sekundarni in terciarni dejavnosti je asimilirano v višji stopnji kot prebivalstvo, ki je zaposleno v primarni, agrarni dejavnosti.

Župani so nekritični do svojih central

Seveda bi bilo zgrešeno misliti, da na stopnjo asimilacije v celoti in po posameznih občinah južne Koroške vpliva le socioekonomska situacija. Ta je gotovo bistvenega pomena. Na pripravljenost k asimilaciji vplivajo tudi zelo subjektivni faktorji, okolje na vasi ter v občini in drugi pokazatelji. Ob delnem, zaradi časovnih in drugih faktorjev omejenem pristopu k osnovni problematiki slovenske narodne skupnosti na Koroškem, sta ostala neupoštevana zlasti dva dejavnika. Kot prvega lahko navedemo politično oblast na vseh ravneh, njihovo zadržanje do narodne skupnost ter njihovo sankcioniranje in zasiguranje rezultatov asimilacije. Ob ta dejavnik bi lahko enakopravno postavili načrtovanje deželnih in državnih oblasti, ki daje prednost koroškemu centralnemu prostoru, zanemarja pa pospeševanje obrobnih koroških krajev in s tem še stopnjuje njihovo obrobno lego. Le občasno opozori ta ali drugi župan južnokoroške občine pod vplivom pogleda čez državno mejo na možnost policentričnega razvoja. To se pripeti zlasti v kriznih časih, sicer pa se politični funkcionarji južnokoroških občin vedejo do svojih central zelo nekritično.

Študentje, ki so zavzeto pristopili k raziskovanju problematike južnokoroškega prostora, bodo svoje delo v naslednjih mesecih poglobili v obliki diplomskih nalog, ki bodo zanesljivo obravnavale tudi druge faktorje asimilacije slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

dram

Pet namesto štiri leta?

Saj so si tudi včasih edine, naše tri avstrijske stranke, ki sicer ne postajajo trudne trditi, kako so si različne, oz. kaj bi ta ali druga naredila, če bi bila na vladi; če, če...

Zadnji teden so zopet odkrile točko, v kateri bodo še v tem mandatnem obdobju našle soglasje. Gre za podaljšanje legislaturne periode od štiri na pet let. Zgornjeavstrijski deželni glavar Ratzenböck je to misel sprožil, Fischer je kimal, Sinowatz se takoj strinjal in tudi svobodnjaki so podprli to idejo. Če bo mandatno obdobje trajalo pet namesto štiri leta, se bo vlada menda lažje lotila svojega težkega in odgovornega dela – takšen je ténor treh strank v tem vprašanju. Lažje bo – ker se ne bo treba pripravljati tolikokrat na volitve, ki menda vedno ovirajo politično delovanje.

Bolj pošteno bi seveda bilo, če bi kar jasno rekli, kaj jim je pri tem predlogu najbolj všeč: dejstvo namreč, da jih ljudstvo/volivec, ne moti tolikokrat s svojimi nepredvidevnimi glasovnicami.

Vse stranke si obetajo ob prihodnjih volitvah uspeh: ljudska stranka računa vsaj z relativno večino, socialisti in svobodnjaki pa računajo ohranitev trenutne pozicije. Vsaka torej računa z udeležbo na vladnem krmilu – najbolje za pet let.

Da tako pojmovanje demokracije ni nič drugega, kot nadaljnji korak pri omejevanju demokracije, to trdijo tudi znani avstrijski politologi Gehrlich, Talos, Ucakar ali Pelinka. Vendar to ne moti odgovorne politike. Kajti, če gre za omejevanje demokratičnih pravic ljudstva, so si vedno edini. To troedinost smo Slovenci na Koroškem že ponovno doživeli. Zdaj si ta troedinost utira pot tudi v dunajski parlament. Kaj potrebujemo toliko volitev – se zgleda sprašujejo politiki – ko pa volivci na noben način ne razumejo, kako odgovorno delamo zanje?

Bertold Brecht je že pred tridesetimi leti vprašal: „kaj bi bilo, če bi vlada razpustila ljudstvo in si na njegovo mesto izvolila drugo?"

fra-ter

40-letnica ZKP

Svojo 40. obletnico obstoja bo letos obhajala tudi Zveza koroških partizanov, ki je v vseh povojnih letih skrbela za ohranitev antifašističnih tradicij ter se vključevala v sodelovanje naprednih mednarodnih sil.

Zveza koroških partizanov (ZKP) bo svoj jubilej proslavila v nedeljo 23. marca 1986 ob 14.00 v Mladinskem domu (Celovec, Mikschallee 4). Vsi člani in prijatelji ZKP so prisrčno vabljeni na proslavo, katere kulturni spored bodo oblikovali Koroški partizanski pevski zbor, tamburaška skupina iz Šentjanža in mešani pevski zbor „France Pasterk-Lenart".

Tržaško pismo

Nekaj toplih zimskih zadoščenj

Piše Pavel Stranj

Začetek novega leta je dal Slovencem v Italiji več kulturnih, kot pa političnih zadoščenj. Konec januarja so prišli na vrsto v Parizu, v okviru prireditve „Najti Trst"; na praznični dan slovenske kulture sta dobila Prešernovi priznanji kar dva kulturnika in istočasno je znani italijanski pisatelj izdelal roman „Zakonca iz ulice Rossetti", ki je prvič vnesel slovensko manjšino v Italiji v italijansko književnost.

Prireditev „Najti Trst" je organizirala tržaška občina z namenom, da povzdigne prestiž in „delnice" tega mesta, ki se sicer nahaja v resni kulturni in gospodarski krizi. Za Slovence je najboljši dokaz te krize dejstvo, da je del italijanskega prebivalstva čutil potrebo po ustanovitvi „odbora za obrambo italijanske identitete": če velika večina prebivalstva, ki drži v rokah vse vzvode oblasti, čuti lasnto identiteto v nevarnosti, temu lahko upravičeno rečemo kriza. Seveda je skušala prireditev zato dati čim večji videz vitalnosti in... italijanstva. Gradivo za „vitalnost" je črpala iz preteklosti, utemeljevanje za italijanstvo pa s tem, da je izpustila Slovence, z izjemo dveh slik slovenskih avtorjev.

Slovenci so se takemu prikazu mesta uprli in dosegli, da je nekaj slovenskih kulturnikov lahko v prvi osebi podalo tudi našo podobo in našo vlogo v kulturni zgodovini mesta. Italijanski tržaški tisk je o tej epizodi seveda molčal.

Verjetno pa je bilo „ljubljansko zadoščenje" ob podelitvi Prešernovih priznanj še večje od pariškega: poleg priznanja tukajšnji slovenski gledališki kulturi (priznanje Silviju Kobalu) je prišlo tudi prvo visoko priznanje tisti pozabljeni komponenti slovenske manjšine, ki se navadno označuje kot „Rezija". Priznanje je dobil rezijanski narečni pesnik Reanto Quaglia, ki piše v jeziku, ki ga polno razume le 3.500 oseb, a je s to nagrado gotovo pridobil močno „injekcijo" samozavesti in potrditve, ki jo je zaslužil.

Tretji kulturni dogodek, italijanski roman „Zakonca iz ulice Rossetti", ki ga je napisal tržaški pisatelj istega porekla Fulvio Tomizza, govori o resničnih osebah, o tragičnem paru mladih slovenskih zakoncev, ki se spoznata v predvojnem Trstu in v njem umreta, pod zločinskimi streli, pred koncem vojne. Roman je zgrajen na pismih, ki jih je Stanko Vuk pisal iz italijanskih zaporov svoji mladi ženi Danici Tomažič, sestri Pinka Tomažiča, ki ga je posebno fašistično sodišče leta 1941 obsodilo na smrt in ustrelilo skupaj s štirimi slovenskimi antifašisti. Že ti skromni orisi povedo, kako zelo je zgodba zakoreninjena v tukajšnji slovenski zgodovini in koliko novega bo povedala poprečnemu italijanskemu bralcu o nas.

Res, veliko cvetov za zimski čas, a tudi bodic ni manjkalo. V Trstu je bila, za oktober napovedana velika konferenca o problemu množičnih občil za manjšine, na evropski ravni: „prizadetim krogom" jo je uspel preusmeriti na Sardiniji.

Italijanski parlament je odobril posebno finansiranje za Tržaško območje, nad 350 milijard v naslednjih treh letih, a vzporedno s to radodarnostjo se je sprožil napad (preko vedno razpoložljivega italijanskega tiska) proti slovenskemu deležu v maloobmejnem sodelovanju. Tudi dejstvo, da je parlament, v predvidevanju izglasovanja zaščitnega zakona za Slovence, odobril v novem finančnem planu države 35 milijard lir za njegovo uresničevanje, je sprožilo žolčne polemike.

Odnos do manjšine se na družbeno-političnem področju torej še vedno odvija po starem načelu: „Kar je moje, je moje; kar je tvoje, je naše".

Balkanskemu krvniku bodo sodili v Zagrebu

ZDA so po 37 letih izročile Jugoslaviji vojnega zločinca A. Artukovića

„V izročitvi vojnega zločinca Andrija Artukovića vidimo političen akt, ki potrjuje naše stališče, da vojni zločini ne morejo zastarati". Tako je koroškim novinarjem prejšnji teden odgovoril predsednik izvršnega sveta Hrvatske Ante Marković, ko so ga vprašali ali izročitev po tolikih letih ni nepotrebno „odpiranje starih ran". Marković jim je odgovoril, da gre pri bodočem procesu proti Artukoviću predvsem za to, da se obsodi zločin, ki ima nedvomno elemente genocida, saj je bilo usmrčenih za časa hitlerjeve okupacije Jugoslavije na povelje takratnega notranjega ministra Artukovića več stotisoč ljudi.

Javni proces proti dr. Andreju Artukoviću, ki ga imenujejo tudi „hrvatskega himmlerja", se bi naj začel sredi marca 1986. Sodili mu bodo za vse zločine, ki jih je zakrivil za časa druge svetovne vojne, zaradi katerih so ga že dva in pol meseca po koncu vojne označili za vojnega zločinca.

Ker je Artuković ob zlomu nacizma pobegnil in se naposled udomačil v Kaliforniji, je Jugoslavija že leta 1951 zahtevala njegovo izročitev. Toda Združene države Amerike, v katerih je tedaj prevladovala „hladna vojna" proti Vzhodu, tej zahtevi niso ugodile. Šele ko se je v zadnjih letih na pritisk židovskih organizacij in mednarodne javnosti spremenil v Ameriki odnos do vojnih zločincev in je Jugoslavija 1984 obnovila svojo zahtevo po izročitvi Artukovića, so se ZDA dokopale do pravične odločitve in ga izročili.

Kdo in kaj je bil dr. Andrija Artukovića?

Rodil se je leta 1899 v vasi Klobuk v Bosni in Hercegovini. Že kot 30-letni advokat se je priključil mlademu ustaškemu gibanju, katerega nasilna politika je imela leta 1932 v „velebitski vstaji" enega izmed viškov. Že za časa stare Jugoslavije je Artuković bil v začasni emigraciji, po velebitski vstaji pa je dokončno pobegnil v Italijo, pozneje v Francijo – od koder je bil izročen Jugoslaviji – nato je ušel ponovno, dokler aprila 1941 ni prispel v Nemčijo. V Berlinu je bil gost nemške vlade. Ko se je Hitler odločil uničiti Jugoslavijo, pa je Andrija Artuković s posebnim letalom pripotoval v Zagreb. Tam je v Pavelićevi ustaški vladi „Neodvisne države Hrvatske" (NDH) postal med drugim minister za notranje zadeve. V tej funkciji je podpisal ukaze za usmrtitev stotisočih ljudi – Srbov, Židov, Romov, drugih pripadnikov osvobodilnega gibanja in nasprotnikov Hitlerjeve okupacije Jugoslavije (glej tudi grozovite podatke v okviru).

Maja 1945 je Artuković skupaj z drugimi ustaši pobegnil v Avstrijo. Leto dni se je na Koroškem skrival pod lažnim imenom Alojz Anić. Pozneje je pobegnil v Švico, od tam pa je naprej odpotoval na Irsko. S ponarejenim potnim listom mu je nato uspelo priti v Ameriko.

Zločini Artukovića

V Pavelićevi vladi je dobil tri funkcije, med njimi tudi ministra za notranje zadeve. S takšnimi pooblastili je sam podpisal ukaze, naj usmrtijo več kot 200.000 moških, žensk in otrok. V letu 1942 se seznam Artukovićevih žrtev začenja s smrtjo škofa grške pravoslavne cerkve Zimonjića ter se nadaljuje z usmrtitvijo nekaj tisoč prebivalcev srbske narodnosti v Hercegovini, takrat so ubili tudi pet pravoslavnih duhovnikov iz samostana Žitomuslić. Maja 1942 je ukazal poslati v Jasenovac vse prebivalce naselja Tenja pri Osijeku; vsi ti in več sto prebivalcev drugih vasi in 800 Romov je našlo smrt v tem taborišču.

Med žrtvami politike Andrije Artukovića je bilo tudi veliko otrok. Približno dva tisoč so jih s plinom pobili samo v Stari Gradiški, 15.600 pa v taboriščih Lobor, Jablanac, Jastrebarsko in drugih. Artukovićeva „posebnost" so bili tudi duhovniki druge vere. Gre za 47 duhovnikov srbske pravoslavne cerkve in za 48 židovske vere. V Pavelićevi državi so v štirih letih pobili 80 odstotkov tamkajšnjih Židov. V celem je bilo ubitih več kot 800.000 ljudi. NDH pa je imela manj kot pet milijonov prebivalcev.

Tako je zapisano v obtožbi zagrebškega javnega tožilstva septembra 1951, poslani ameriškim sodnim oblastem.

Za njegovo pravo ime so tam zvedeli že leta 1949, vendar sodnijsko niso ukrepali proti njemu. Živel je v Kaliforniji in kljub izročitvenim zahtevam Jugoslavije (1951) ga niso izročili. Bil je čas „hladne vojne" in njegovi advokati so po njegovi prvi aretaciji „dokazovali", da je Artuković le „žrtev političnih iger" in da so njegovi zločini „politične narave". Ameriška sodišča so se ravnala po teh „argumentih" njegovih branilcev, dokler v letu 1978 ni prišlo do odločilne spremembe: ameriški kongres je sprejel zakon, da vojni zločinci v nobenem primeru ne morejo biti deležni zaščite ameriškega sodstva, ne glede kakšna kazen jih čaka po deportaciji.

Po ponovni Jugoslovanski zahtevi so ga leta 1984 ponovno aretirali. Novembra 1984 se je začel proces, ki je trajal do marca 1985. V tem procesu so prišli do spoznanja, da njegovi zločini niso zastareli in da tudi niso politične narave. Logična posledica teh odločitev je bila izročitev vojnega zločinca.

Artuković bo imel v Zagrebu v prihodnjem mesecu javen proces, kjer se bo za svojo obrambo lahko poslužil vseh juističnih sredstev, imel bo tudi tri obvezne branilce. Toda obtožni material je tako obsežen in tako grozljiv, da se bo pravica, ki je bila počasna, gotovo uveljavila.

Prvo mednarodno srečanje pisateljev ob meji v Portorožu

15. in 16. februarja 1986 je priredila Samoupravna interesna skupnost za izobraževanje in kulturo pripadnikov italijanske narodnosti v občinah Izola, Koper in Piran.

Kraj srečanja je bil Portorož, jeziki srečanja pa štirje: italijanski, slovenski, nemški in hrvaški. Simultano prevajanje je omogočilo dokaj neproblematično štirijezičnost.

Avstrijo so zastopali Florjan Lipuš, Lojze in Peter Wieser, Ludwig Hartinger in Karl-Markus Gauss, Slovenijo Ciril Zlobec, predsednik društva jugoslovanskih književnikov, Tone Partljič, predsednik društva slovenskih pisateljev in Tone Pavček, iz Trsta sta prišla na srečanje slovenska pesnika Marko Kravos in Marij Čuk. Številni udeleženci iz Švice, Francije in s Hrvaškega, pripadniki manjšinskih narodnostnih skupin ali pisci, ki se zavzemajo zanje, so še prispevali svoje k dokaj pestri mozaični sliki. Med gosti srečanja so bili tudi nam znani dr. Zdravko Inzko, avstrijski diplomat v Beogradu, Jože Osterman, predsednik ZKOS in predsednik RK za kulturo dr. Matjaž Kmecl.

Tema srečanja je bila meja in kako se odraža v literaturi. Je meja prednost ali ovira? Jo je mogoče kulturno preseči? Ločuje ali tudi spaja?

Minister Kmecl je mejo v svojem pozdravnem govoru definiral takole: „Kaj pa je meja? V slovenščini je nekaj, kar je „med", med menoj in teboj, nekaj ob čemer se moje z mojim redom neha in se začenja tvoje s tvojim redom, ali koga tretjega z njegovo voljo. Je stvar prastarih instinktov, ločnica med preživitvenimi prostori ali med samičjimi tropi potentatskih samcev; je matematično opredeljena črta na geodetskih in političnih dokumentih; je tudi plot – v Avstraliji obstaja zakon, po katerem mora biti posesvo v vsakem primeru ograjeno, naj je še tako veliko; lahko je seveda samo pasja mokrota na drevesih in vogalih. Je nekaj, o čemer zapoveduje narava pretep ali celo smrt: vsaj kakšna milijarda ljudi je pod njeno zastavo umrla prej, kot vi po naravnih zakonih; in danes preti po nadaljevanju iste logike človeško samopokončanje."

Po Kmeclovih besedah je bil za Slovence zanimiv govor Cirila Zlobca, ki se je zavzemal predvsem za sodelovanje med posamezniki, ki so lažje mostovi med narodoma kot organizirane skupine. S tem je – gotovo nenamerno tudi opozoril na najbolj važno in najbolj zanimivo plat portorožkega srečanja: vzpostavljanje stikov, nova spoznanstva in osveževanje starih, skratka neoficialni del je bil zanimivejši od včasih dokaj mučnih referatov, ki so literaturo vse premalo puščale do besede.

Edini Ludwig Hartinger je s svojim diskusijskim prispevkom – drzno in uspelo – uveljavil poezijo med tolikimi pametnimi, že preveč racionalnimi stavki.

Če literatura zgubi središče, zacveti na robovih.

Brez dvoma ima teoretsko razpravljanje svoj pomen, nihče ga mu ne oporeka, nedvomno je treba tudi organizirati literaturo in literate, taka srečanja dajejo nove pobude in spodbude in njihov učinek sega preko njih samih.

Pri vsem tem pa ne kaže pozabiti, da je literarno ustvarjanje prvo, da ima prednost, da je važnejše od razpravljanja, ki se ukvarja z njim. Ta resnica je preprosta, pa se včash vendar zdi, da je težko doumljiva.

Naj bo kakorkoli že. Srečanje pisateljev ob meji v Portorožu je bilo – vsem porodnim krčem in mukam navkljub – prijetno in je samo upati, da bo v naslednjih letih prispevalo še več k razpravi o mejah in k odpravljanju meja med državami, med ljudmi, v ljudeh.

Fabjan Hafner

Razstava

Manfred M. Pichler

„Kot fotografsko umetnost razumem nastanek določenih izraznih oblik s pomočjo načrtne uporabe medija fotografije. Vprašanje se ne glasi: Kako dobro lahko fiksiramo resničnost? Marveč: Kako fotografija s svojo specifično lastnostjo pri ustvarjanju umetnosti najde uporabo?

Važna je ideja, ki je osnova umetniškega dela. Ideja se lahko, ali pa ne realizira. Da jo posredujem drugim, se poslužujem ‚transportnega sredstva' fotografije."

Tako pravi o svojem umetniškem delu **Manfred M. Pichler,** ki se bo nocoj z otvoritvijo samostojne razstave svojih fotografij v Domu umetnikov v Celovcu predstavil javnosti. Razstava, ki nosi skupen naslov „Sinn-Bilder 1" bo odprta do 1. marca 1986 od ponedeljka do petka, od 10. do 13. in od 16. do 19. ure. Vsem, ki se zanimajo za umetniško fotografijo priporočamo, da si razstavo ogledajo.

Pri MD izšel prevod Prešernovega Sonetnega venca v nemščini in esperantu

Založba Družbe sv. Mohorja, katere pobudnik je bil sošolec in prijatelj pesnika Franceta Prešerna Anton Martin Slomšek, in Krščanska kulturna zveza sta minuli torek vabili na predstavitev slovensko-nemške in slovensko-esperantske izdaje Prešernovega Sonetnega venca. Predstavitev zanimive knjižne izdaje je bila v Mohorjevi knjigarni v Celovcu. S tem sta prirediteljici počastili spomin na pesnika Franceta Prešerna. Da je prišlo do reprezentančne izdaje Sonetnega venca pa sta poskrbela prevajalca dr. Klaus Detlef Olof iz Celovca ter Tone Logar iz Ljubljane, za ilustracijo

France Prešeren

knjige pa je poskrbel koroški slikar Valentin Oman.

O predstavitvi oz. knjigi bomo podrobneje še poročali.

RAZPIS

20. Slovenski festival narečnih popevk Popevka vesele jeseni '86

Društvo glasbenih delavcev „HARMONIJA" Maribor razpisuje javni natečaj za „popevko vesele jeseni '86", ki bo 13. septembra 1986 v Mariboru. Natečaja se lahko udeležijo vsi ustvarjalci zabavne glasbe s skladbami, ki še niso bile javno predvajane ali posnete. K sodelovanju vabimo tudi zamejske rojake.

Posamezni avtorji bodo na prireditvi lahko nastopili največ z DVEMA POPEVKAMA. Izvedenih bo 16 popevk z NAREČNIMI BESEDILI, zato naj skladatelji upoštevajo vedrost in barvitost posameznih SLOVENSKIH narečnih območij v glasbi in besedilu.

Melodije pošljite na kaseti kot „demos" posnetek ali note v treh izvodih z naznačeno harmonijo, tempom in podpisanim besedilom ter posebej natipkanim besedilom v treh izvodih. Šifriranim skladbam priložite v posebni ovojnici naslov, ime in priimek avtorja glasbe in besedila ter predlog za izvajalca in aranžerja (pravico do dokončnega izbora si pridržuje organizator).

S sodelovanjem na razpisu avtorji soglašajo, da se njihova dela snemajo za radijski in televizijski program, predvajajo ter izdajo na ploščah, kasetah, v notni knjižici, oz. da sodelujejo na festivalu v skladu s statutom festivala.

Na izboru sprejete popevke avtor ne more več umakniti iz konkurence, saj se že s samim sodelovanjem strinja z razpisnimi pogoji.

Skladbe pošljite najkasneje do 15. 3. 1986 na naslov: Društvo glasbenih delavcev „HARMONIJA", Maribor, Gledališka 8, s pripisom „za Popevko vesele jeseni '86".

Nagrade: 50.000,- din za najboljšo narečno popevko po izboru organizatorja ter nagrada občinstva in za najboljše narečno besedilo.

Občni zbor SPD „Edinost" v Škofičah

Med društva, ki opravljajo svoje občne zbore, sodi tudi Slovensko prosvetno društvo „Edinost" v Škofičah. V soboto, 15. februarja 1986, je vabilo svoje člane v novi otroški vrtec v Papračah, kjer je dosedanji odbor podal obračun o svojem delu v minuli poslovni dobi.

Poročilo o dvoletnem delu je podal predsednik Herman Jäger, ki je uvodoma pozval udeležence, da se poklonijo spominu dolgoletnega zborovodje škofiških pevcev Toneta Umeka, ki je za vedno odšel od nas. Nato je predsednik orisal delo društva, ki je, tako kot običajno, slovelo na zborovski dejavnosti. Tako je zbor v letu 1984 izvedel šest in v letu 1985 prav tako šest nastopov, razen tega pa je gostoval pri sosednjih društvih, se udeležil pevskih seminarjev, doma pa sodeloval s pevskim zborom večinskega naroda, s škofiškim Frauensingkreisom. V tujskoprometni sezoni pa je društvo prirejalo večere za turiste, ki svoje dopuste preživljajo v občini Škofiče. Jäger je poudaril, da so v Škofičah odprli tudi dvojezični otroški vrtec, kar je zelo velikega pomena, saj bo njegovo delo gotovo plodno vplivalo na dobro sožitje med pripadniki obeh narodov.

V diskusiji, ki je sledila predsedniškemu poročilu je bilo poudarjeno, naj pevci zbora najprej sodelujejo v domačem pevskem zboru, saj je to za zbor in kulturno delo v Škofičah najbolj važno. Simona Rovšek, ki vodi društveni pevski zbor je prosila, naj pevci bolj vestno obiskujejo pevske vaje, kar je za plodno delo in kvalitetno petje nujno potrebno. Načeto je bilo tudi vprašanje mladine, ki v društvu ni dosti zastopana, zato bo v bodoče treba bolj skrbeti za delo z mladino in jo navdušiti za kulturno delo.

Občni zbor je za predsednika ponovno potrdil Hermana Jägerja, za podpredsednika je bil izvoljen Valentin Piček, za tajnico Simona Rovšek, za namestnico Andreja Jäger, za blagajnika Drago Pörtsch, za njegovega namestnika Tevžej Košir, za knjižničarja Ernst Piček, za preglednika pa Ani Umek in Ferdi Jäger.

Slovensko prosvetno zvezo je na občnem zboru zastopal tajnik dr. Janko Malle, ki je novemu odboru čestital k izvolitvi in apeliral, naj v bodoče društvo organizira čim več prireditev in skrbi za to, da bo naraslo število prijav k dvojezičnemu pouku, da bo mladi rod vešč knjižnega jezika. SPZ bo društvu, je naglasil tajnik, pomagala pri razvijanju kulturnega dela, končno pa je Malle še poudaril da imajo z nastankom dvojezičnega otroškega vrtca veliko večje možnosti za razcvet vsestranskega kulturnega dela v Škofičah.

Ivan Jan

O resnični podobi škofa Rožmana

5

Toda ta ‚pretresljiva' pridiga je bila dejansko prvi škofov napad na OF, dasiravno je bil glede javnih izjav škof vedno sila previden. O škofovem gledanju na OF, čeprav nekako po ovinkih, je kmalu zvedelo veliko ljudi, kajti pridigo – kot že omenjeno – oziroma njene izvlečke, je Slovenec objavil kot uvodnik. Takole pravi:

„...Danes čujem govoriti tudi resne ljudi, da umor ni več zločin, ampak junaško dejan je, ko so dandanes nekatere naravne vrednote politične narave višje kot verske, nadnaravne... Proti temu mnenju stoji božje razodetje. Umor je in ostane vnebovpijoč greh..."

To navidezno zveni zelo humano, kajti nasilje je res huda reč. Toda...

Na tak, zavit način je škof obsodil partizanske napade na okupatorje ter justifikacije domačih ovaduhov in okupatorjevih sodelavcev – tako italijanskih kot nemških – ki so povzročali številne žrtve. Taki so po škofu postajali ‚mučenci', četudi je bilo dokazano, kaj vse so storili v prid okupatorju.

Ni pa škof našel ene same besede obtožbe za prave uničevalce in zatiralce slovenskega ljudstva!

A ni trajalo dolgo, ko je škof nedvoumno obsodil boj slovenskega ljudstva, OF in slovenske partizane. To je storil z letakom pod naslovom ‚Škofove besede' konec 1941. leta. Na letaku, ki so ga potem širile verske organizacije, duhovščina in predvsem KA, škof tudi pravi:

„Podvigi raznih osvobodilnih gibanj nerazsodnih ljudi v sedanjih razmerah narodu ne koristijo nič, pač pa mu hudo škodujejo. Kdor res ljubi svoj narod, ne bo storil ničesar, kar narodu dejansko škoduje. Naša dolžnost je, da po svojih močeh narodu prihranimo večje zlo... Tudi ženske so pregovorili, da so šle med ‚partizane' v hribe, zlasti akademičarke... Ali je za ‚osvobojenje' naroda vse to potrebno? ... Škoda za tolikšne žrtve... pod geslom osvobojenja svojemu narodu (povzročajo) le večje zlo...

Naša verska in narodna dolžnost je, da proti tolikšni zaslepljenosti in kratkovidnosti ljudstvo pravilno poučimo... potrpeti in čakati... Komunizem je spremenil krinko, bistva pa ne. Biti moramo razsodni in pogumni..."

Vsebina letaka je dolga, a vsa prežeta s takimi in podobnimi opozorili in ugotovitvami, kot da je bilo narodnoosvobodilno gibanje predvsem boj proti veri, kot da je komunizem namenjen sam sebi, da je treba čakati, ne dajati žrtev za svobodo in pri vsem tem biti še ‚pogumen'! Besedo partizan je zapisoval v narekovajih, čeprav so bili edino oni tisti, ki so se uprli silnemu okupatorju in bili res pogumni. Ne enkrat, velikokrat – je bilo dokazano, da bi slovensko ljudstvo brez tega osvobodilnega boja izginilo, še preden bi bil nacifašizem poražen. Torej – ne okupator in njegovi domači hlapci, temveč ‚nerazsodni' partizani (ne glede na njihovo nazorsko pripadnost, saj so vse nazivali s ‚komunisti') so bili krivi žrtev. Tu bi spet lahko ponovili Jezusa, da „jih boste spoznali po njih delih", ne po besedah, saj so bili škof in njegovi ljudje vendar z dejanji z okupatorjem, ki je ljudstvu grozil z uničenjem. Svobodo je bilo vendar vedno treba izbojevati. Nihče je še nikoli nikomur ni podaril!

Toda škof je slovenskim klerofašistom s tem letakom nakazal povsem jasen, sovražen odnos do osvobodilnega gibanja.

In tako je bilo (le z malenkostnimi občasnimi omahovanji, kar bom še opisal) vsa leta okupacije, škof in njegov krog pa je s papeževim blagoslovom boj proti ‚komunizmu in OF' naredila tudi za versko dolžnost. To je bila škofova velika, zgodovinska zmota in tudi zločin. Verni ljudje so bili pod takim vplivom zbegani. Poslej je velik del duhovščine, sledeč škofovim besedam, okrepljeno širil propagando, da je Osvobodilna fronta v resnici komunistična in s tem protiverska organizacija. Se pravi: vera in Cerkev sta v nevarnosti, torej v boj proti OF in komunistom!

Kaj pa proti okupatorjem?

Proti njim so se tolkli partizani in prav tista ‚komunistična' OF, v kateri je bilo ob majhnem številu komunistov največ katoličanov, ki so bili predani borci in zato nad škofom in njegovo kurijo vedno bolj razočarani.

Da bi bilo vse to še bolj zavito v ‚verske boje' je škof Rožman pod vplivom gorečih, duhovnih ‚borcev za vero' jeseni 1941 vpeljal „spravne pobožnosti devetih prvih petkov". Vse je bilo zavito – kot običajno – kot bi res šlo za verske obrede, v resnici so bila to – tudi po vseh krščanskih načelih – bogokletna dejanja. Te ‚pobožnosti', katerih bistvo je bilo vse nekaj drugega, je ob škofu vodil celo odbor, v katerem so bili tudi najbolj zagrizeni klerofašistični duhovniki, kot dekan Matija Škerbec, kaplan Franc Glavač ali pa prelat Janez Kalan. „Slovenec" je to kmalu opisal bolj odkrito:

„Vsi smo izzvali jezo božjo ter si spletli bič, ki nas tepe... Kdo nas bo rešil pogina?... brezboštvo nas je odtrgalo od Boga... In zdaj, ko nas sadovi brezboštva (čitaj: narodnoosvobodilni boj! – op. I. J.) na lastni koži uče, kaj smo brez Boga, zdaj naj nas brezboštvo reši?"

(se nadaljuje)

Novice iz pliberškega kraja

Nonča vas

Nedavno tega smo se na nončaveškem pokopališču za vedno poslovili od Valentina Konečnika. Pokojni je izhajal iz znane Konečnikove družine v Vogrčah. Že kot mladega fanta je zanimalo gradbeništvo in zato se je šel učit za zidarja. Svoj poklic je opravljal z uspehom in v zadovoljstvo vseh. Vendar je moral, ko je divjala zadnja vojna, svoj poklic prekiniti. Poklican je bil, kot nešteto drugih, v vojsko, kjer je moral služiti tujim koristim, proti svoji volji.

Ko se je Konečnik po vojni spet vrnil domov, se je spet z vsem srcem lotil svojega poklica. Vedno smo ga srečavali na gradbiščih kot veselega, šegavega in prizadevnega delavca. Svoje znanje je rad posredoval tudi drugim in marsikaterega mladega je izučil v uspešnega strokovnega delavca. Pokojnika je še posebno odlikovala njegova skromnost in pridnost. Ni se držal predpisanih ur, temveč je tudi po „šihtu", ob sobotah ter kadar je pač bilo potrebno, rad pomagal. Mnogim je pomagal za „Bog lonaj" in kljub temu ni trpel pomanjkanja. S pridnostjo si je zaslužil doma, kakor tudi nekaj časa v Švici toliko denarja, da si je postavil lep dom v Drveši vasi, kjer je srečno živel s svojo ženo. Tudi ko je užival zasluženi pokoj, ni mogel mirovati. Vedno je postoril še kaj dobrega za sorodnike in znance, dokler mu neizprosna smrt ni prekinila njegov „večni", delovni dan, ko je moral leži k večnemu počitku.

Dobremu delavcu želimo, da se v miru spočije na nončavaški njivi počitka. Svojcem izrekamo naše globoko sožalje.

Pliberk – Prevalje

Že vrsto let sodeluje Slovensko prosvetno društvo iz Pliberka s pevskim zborom „Vres" iz Prevalj. Do takega sodelovanja oziroma srečanja pliberških kulturnih delavcev je prišlo spet v Prevaljah

Slovensko prosvetno društvo Šentjanž in Slovenska prosvetna zveza vabita na

MLADINSKO REVIJO POKAŽI KAJ ZNAŠ

v nedeljo 2. marca 1986 ob 15. uri pri Tišlarju v Šentjanžu.

začetkom tega meseca pod geslom: Slovensko prosvetno društvo Pliberk se predstavlja". Bilo je ogromno dela, ki sta ga opravila Jožko in Anita Hudl, da se je lahko vse to uspešno izpeljalo. Prikazana je bila zgodovina našega društva od začetka preko dobe, ko so nam fašisti nasilno prekinili delo, do obnove društva po vojni, ko je le-to ponovno zaživelo, pa vse do danes. Vsa ta dolga, težka, bogata in plodna kulturna pot našega društva, pa Prevaljčanom ni bila prikazana samo v besedi, temveč tudi v sliki in lepi slovenski domači pesmi naših zborov. Tako so nastopili: MPZ „Foltej Hartman" iz Pliberka, pod vodstvom Joška Kerta, MePZ „Podjuna", pod vodstvom Toneta Ivartnika; dekliški pevski zbor, ki ga uspešno vodi Cita Galič, MPZ „Kralj Matjaž" iz Libuč, ki ga vodi Hanes Košutnik, učenci glasbene šole Pliberk, ansambel mladih in recitatorska skupina.

S svojim nastopom smo našim prijateljem, znancem in bratom onstran meje pokazali naše kulturno ustvarjanje in prizadevanje za obstoj naše slovenske besede. Poleg kulturne dejavnosti, pa smo predstavili tudi naši ustanovi Posojilnico in Zadrugo.

Prepričani smo, da je bil večer na Prevaljah mogočen izraz naše življenjske volje, našega dela in ustvarjanja. Škoda je bilo, da je bila prireditev našega društva sredi tedna. Če bi bila ob koncu tedna, bi bil obisk sigurno še večji. Prevaljčani so bili zelo hvaležna publika, saj je naše nastopajoče nagradila z navdušenim aplavzom, kar je vsekakor lepo priznanje, ki ga znamo ceniti.

„Vresovcem" in vsem, ki so nam omogočili nastop v družbenem domu se iz srca zahvaljujemo in kličemo – nasvidenje v Pliberku.

Želja večine naših je tudi, da bi v takšnem sestavu kot na Prevaljah, nastopili tudi doma v Pliberku.

Šentjur

Pred kratkim je pri nas praznovala svoj 86. življenjski jubilej Marija Grilc pd. Rončeva Mica. Kljub visoki starosti je jubilantka polna svežine in zanimanja za vsakodnevne dogodke. Čeprav je morala v teku teh dolgih let marsikaj prestati, ko je s svojim možem Tončem morala skrbeti in preživljati številno družino, je danes srečna in se veseli svojega zasluženega počitka. Rada se tudi spominja tistega časa, ko se je oglašala pri njej Matjaževa vojska s Pece in prosila za kruh in podporo. Kot nešteto dobrih mater, se je tudi ona uvrstila med tiste, ki so branile, ne le Šentjur, temveč tudi vse libuško polje, našo goro Peco in vso Koroško, da ne bi potonili v suženjstvu.

Številnim šestitkam sorodnikov, znancev in prijateljev se pridružujemo tudi vsi, ki jo poznamo in jo spoštujemo. Želimo ji še vrsto zdravih in srečnih let v krogu svojih dragih.

ikej

Bilčovs

Preteklo soboto je po dolgem času Slovensko prosvetno društvo „Bilka" v Bilčovsu spet vabilo na igro k Miklavžu. Gostje iz Vrbja pri Žalcu so uprizorili „Večer v Čitalnici", pod režijo Bogomira Verasa. Ta predstava nam je hotela pokazati, kako se je pred približno 100 leti godilo v čitalnici, na primeru enega izmed takratnih večerov – nedvomno pa naj bi pokazala tudi težave in želje, ki jih imajo igralci dandanes s svojim delom.

Igra je opisala situacijo generalke, z vsemi težavami, ki nastopajo: čistilka, ki moti generalko; mož, ki išče ženo pri generalki, kjer je sploh ni... v okviru katere pa so igralci publiko zabavali tudi z deklamacijami, petjem in z dvema Vilharjevima šaloigrama „Župan" in „Poštenja deklica".

Igra „Župan" opiše osebo župana Dolinarja, ki želi, da ga vsi imenujejo „Burgermeister", misli si namreč, da je po nemško govoriti bolj moderno. A sin, hčerka in zet so drugega mnenja, uspe jim očeta prevarati in Dolinar odloži svoj posel kot „Burgermeister" in hoče odslej biti samo še oče.

V središču druge igre je trideset-letna Tinca, ki je še neomožena. Iz izkušenj, ki jih naredi pa izve, da še v tridesetem letu ni odzvonilo pošteni deklici.

Igralci so bili izvrstni. Bilčovščani so bili navdušeni nad igro pa tudi nad sprejemom, ki so ga nudili gostje iz Žalca: delili so namreč po starem slovenskem običaju bel kruh s soljo.

Christiana Kruschitz

Joza Schnabl – 50-letnik

Pred nedavnim je v Draščah v spodnji Zilji obhajal svoj 50. življenjski jubilej napreden kmet in občinski odbornik Joza Schnabl pd. Štuc. Jubilanta poznamo kot moža značaja, ki zaradi svoje odkrite narave napram vsakemu, uživa med občani vsesplošno priljubljenost in spoštovanje. Slednje je bilo tudi povod, da je pri zadnjih občinskih volitvah kandidiral v Volilni skupnosti Straja vas in bil skupno z Jankom Zwittrom izvoljen v občinski svet kjer slednji zastopa občino kot podžupan.

Jozi Schnablu ob njegovem prazniku iskreno čestitamo z najboljšimi željami. Številnim čestitkam pa se pridružuje tudi

uredništvo Slovenskega vestnika

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu

OBJAVA

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu sporoča:

1. **Po posebnem odloku Zveznega ministrstva za pouk, umetnost in šport naj prijavijo starši svoje otroke, ki jih želijo dati v šolskem letu 1986/87 na gimnazijo, takoj po končanem prvem semestru tega šolskega leta, v času od 10. do 28. 2. 1986, ravnateljstvu Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. Uradne ure so dnevno od 7.30 do 16.00 ure, ob petkih do 13.00 ure. Ob prijavi za sprejem je treba predložiti ravnateljstvu spričevalo prvega semestra 4. razreda ljudske šole, rojstni list in dokaz avstrijskega državljanstva.**
2. **Sprejemne izpite bo treba delati prijavljenemu učencu le v izjemnih primerih in sicer iz slovenščine, nemščine in matematike. Odločilno bo letno spričevalo. Termin za sprejemne izpite: sreda, 2. julija 1986.**
3. **Konec maja 1986 bo vodstvo ljudske šole javilo gimnaziji učni uspeh učencev, ki so se prijavili za vstop v gimnazijo, Nato bo ravnateljstvo gimnazije pravočasno obsvetilo starše o sprejemu učenca oz. o potrebi prijave k sprejemnemu izpitu.**
4. **Zakasnele prijave bodo v izjemnih primerih še možne s posebnim dovoljenjem Deželnega šolskega sveta.**
5. **Za vstop v višje razrede veljajo podobna pravila. Proporočljiv je v tem primeru razgovor z ravnateljem. Pretop iz glavne šole v gimnazijo je možen.**

Prijave za sprejem v gimnazijo lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa se obrnete pismeno na naslov: Zvezna gimnazija za Slovence, Prof.-Janežič-Pl. 1, 9020 Klagenfurt/Celovec.

Ravnatelj:
dr. Reginald Vospernik l. r.

Radiše

Kljub močnim snežnim padavinam se Slovensko prosvetno društvo „Radiše" ni predalo zimskemu spanju. V teku enega tedna je tamkajšnje društvo organiziralo kar tri prireditve. Na pustno nedeljo popoldne so se poveselili otroci. Bilo je pravo veseje videti pisano našemljene otroke. Igre za otroke so pripravile Neži, Tatjana in Heidi.

Za otroki zaostajati pa tudi niso hoteli odrasli, kajti za pustni torek so bolj kratkoročno pripravili domačo pustnijo. Napovedana je bila tudi sodnijska obravnava zaradi ukradene svinjske glave, na žalost pa „Višje svinjsko sodišče" tokrat ni prišlo zasedat na Radiše. Iz zanesljivih ust smo zvedeli, da sodnijske preiskave še niso docela zaključene, vendar nam je medtem že znan glavni obtoženec – ime mu je Ruterski Nužej. Radiška Angela, njegova pomočnica, pa je ukradeno svinjsko glavo tako lepo pripravila, da bi jo vsi navzoči najraje zamenjali za svojo. Kot nam je sporočil svinjsko-podrepniški urad, bo obravnava preložena za celo leto, zato bodo prihodnje leto kazni višje. Vsekakor so navzoči „corpus delicti" pojedli, da bi tako problem spravili s sveta. Ob tem so se spomnili nemškega izreka: „Sag mir was Du ißt und ich sag Dir was Du bist".

Že v postnem času sta prikazala njune dia-slike o Kenyi Tomi ogris (Kopajnikov) in Rudi Hribernig. Obadva sta bila šele pred nedavnim v tej lepi afriški državi. Slike iz narave so se menjale s slikami iz vsakdanjega življenja tamkajšnjih prebivalcev. Obisk te prireditve je bil zelo zadovoljiv.

Ob koncu poročila pa dovolite, da Vas opozorimo na izbor najbolj priljubjene slovenske popevke, ki bo danes v petek, dne 21. februarja ob 19. uri v kulturnem domu na Radišah. Izbor prirejajo: ORF-slov. oddelek, SPD „Radiše" in Slovenska prosvetna zveza.

F. W.

KONCERT KLASIČNE GLASBE

● **v petek 21. 2. 1986 v Mestni hiši v Borovljah**
Nastopajo: Danica Kežar (sopran), Stanko Polzer (bariton), dr. Ludvik Karničar (bas), Andrej Varl (kitara), Janez Gregorič (kitara), Andreja Močilnik (klavir), Volodja Balžarolsky (violina), Roman Verdel (flavta).

● **v soboto 22. 2. 1986 ob 19.30 uri v farni dvorani v Šmihelu**
Nastopajo: Stanko Polzer (bariton), Danica Kežar (sopran), Gabriel Lipuš (tenor), Marija Feinig (kitara), Janez Gregorič (kitara), Lucija Feinig (flavta), Andreja Močilnik (klavir).

Prireditve

ŠENTJAKOB V ROŽU
„V DVOJE NA POTI V ŽIVLJENJU"
(Dvojezični tečaj za mlade pare, zaročence in mlade zakonce)
v soboto 22. 2. 1986 (pričetek ob 9. uri) in v nedeljo 23. 2. 1986 (sklep ob 12.30 uri) v farnem domu v Šentjakobu v R.
Referenti: dr. Peter Smolnig kot zdravnik, Jože Kopeinig kot duhovnik, Francka Kropiunig in Janko Merkač kot mož in žena, dr. Tomaž Partl kot pravnik.
Prireditelj: Referat za družino pri Katoliškem delovnem odboru

---

LUCIJA – ljudska igra v dveh delih
● V nedeljo 23. 2. 1986 ob 14.30 uri v farni dvorani v Šmarjeti v Rožu
Prireditelj: Katoliška mladina Šmarjeta v Rožu
● V nedeljo 23. 2. 1986 ob 19.30 uri v farni dvorani v Kotmari vasi.
Prireditelj: Katoliška prosveta v Kotmari vasi
Nastopa igralska skupina SPD „Srce" Dobrla vas. Režija: Silvo Ovsenk

---

Združenje staršev na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu in Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli vabita na
INFORMATIVNI SESTANEK
v petek 21. 2. 1986 ob 19. uri v hotelu Obir v Železni Kapli

CELOVEC
POSTNO SREČANJE ŽENA
v četrtek 6. 3. 1986 od 9. do 16. ure v Slomškovem domu, 10.-Oktober-Str. 25
Referentka: psihologinja Alenka Rebula Tutta iz Trsta
Prireditelj: Referat za žene pri Katoliškem delovnem odboru

Zveza slovenskih žena in Slovensko prosvetno društvo Borovlje vabita na
ZDRAVNIŠKO PREDAVANJE O VIRALNIH INFEKCIJAH – PREHLAD, INFLUENCA (GRIPA)
v ponedeljek 24. 2. 1986 ob 19. uri v COOP-restavraciji v Borovljah

---

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na
14. NACIONALEN SCHIWANDERTAG/ 14. SMUČARSKI IZLET
v nedeljo 23. 2. 1986
Start: ob 11. uri ob cesti na Šajdo
Proga (loipa) je dolga 5 kilometrov. Odrasli jo morajo prehoditi v 1. uri, šolska mladina pa v 1.15 uri
Kdor doseže ta čas (kar res ni problem), prejme za nagrado medaljo

---

PLIBERK
KRIČAL BI
v nedeljo 23. 2. 1986 ob 20. uri v farni dvorani v Pliberku
Prireditelja: katoliška mladina in KDZ-Blato
Igra: oder mladje Koroške dijaške zveze

CELOVEC
ODPRTJE RAZSTAVE OTROŠKIH RISB
v nedeljo 23. 2. 1986 ob 15.30 uri v Kulturni taberni pri Joklnu. Rastava bo odprta do 26. 3. 1986

GLOBASNICA
„ALKOHOL MED MLADIMI" – (V okviru akcije Katoliške mladine – „Dobra volja brez alkohola")
Kraj: gostilna JUENA na Čepičah
Čas: v petek 21. 2. 1986 ob 19.30 uri
Predava: dr. Jože Ramovš
Prireditelj: Katoliška mladina

CELOVEC
VEČER KUNTNERJEVE POEZIJE
v petek 28. 2. 1986 ob 19. uri v Mladinskem domu SŠD, Mikschallee 4.
Sodelujejo: Tone Kuntner, Nadja Srajnar, Alenka Bole-Vrabec, Maja Gogala (flavta)
Prireditelj: SPD „Bisernica" Celovec in Klub Prežihov Voranc

PLES IN IZBOR POPEVK SLOVENSKA USPEŠNICA MESECA FEBRUARJA

v petek 21. 2. 1986 ob 19. uri v kutlurnem domu an Radišah
Prireditelji: ORF-slovenska oddaja, Slovensko prosvetno društvo Radiše in Slovenska prosvetna zveza.

Slovensko prosvetno društvo „Vrtača" v Slovenjem Plajberku vabi na
DIA-PREDAVANJE
o alpinistični odpravi na Grenlandijo
v soboto 1. marca 1986 ob 19. uri pri Foltu v Slovenjem Plajberku
Predava: Janez Bizjak, vodja alpinistične odprave na Grenlandijo.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli vabi na
igro LUCIJA
v soboto 22. 2. 1986 ob 19.30 uri v farni dvorani v Železni Kapli
Gostuje: dramska skupina SPD „Srce" Dobrla vas

Slovensko prosvetno društvo „Danica" v Šentvidu v Podjuni vabi na premiero komedije
KOMAJ DO SREDNJIH VEJ (Peter Ustinov)
v soboto 1. 3. 1986 ob 19.30 uri v Kulturnem domu v Šentprimožu
Režija: Peter Militarov
Igrajo domači igralci

VOGRČE
KONCERT – OD PLIBERKA DO TRABERKA
v soboto 1. 3. 1986 ob 19.30 uri pri Florianu v Vogrčah
Prireditelj: SPD „Edinost" Pliberk

Zveza slovenskih žena v Celovcu vabi na
OBČNI ZBOR
ki bo v petek dne 7. marca 1986, s pričetkom ob 13. uri v prostorih Mladinskega doma SŠD v Celovcu, Mikschallee 4

Odbor

TEMELJI ZAKONSKE IN DRUŽINSKE SREČE
● V soboto 22. 2. 1986 od 9. do 17. ure v farnem domu v Selah
Prireditelj: Katoliško prosvetno društvo „Planina" Sele
● V nedeljo 23. 2. 1986 od 9.30 do 17. ure v župnišču v Šentlipšu
Prireditelj: Referat za družine in Katoliška prosveta
Referenta: dr. Metka Klevišar, zdravnica iz Ljubljane in dr. Marjan Šef, duhovnik in zdravnik iz Ljubljane

---

CELOVEC
KOROŠKA POJE – Srečanje narodnih skupin v Avstriji
v nedeljo 9. 3. 1986 ob 15.30 uri v Domu glasbe v Celovcu
Prireditelj: Krščanska kulturna zveza

REBERCA
„ŽIVLJENJE PO ŽIVLJENJU" – referent dr. Andrej Kajžnik
v nedeljo 23. 2. 1986 od 8. do 17. ure v Mladinskem centru na Rebrci
Cena: 100 šil. (zajtrk, kosilo, malica)
Prireditelj: Podjunska baza (PoBa) Katoliške mladine

MENJAVA DENARJA

Stanje v četrtek 20. februarja 1986

Za 100 **dinarjev** dobite	4.00 šil.
Za 100 **dinarjev** plačate	5.25 šil.
Za 100 **lir** dobite	0.99 šil.
Za 100 **lir** plačate	1.05 šil.
Za 100 **mark** dobite	694.00 šil.
Za 100 **mark** plačate	710.30 šil.

Igralci SPD „Dobrač" na Brnci

Za društveni jubilej premiera Molierjeve komedije „Zdravnik po sili"

Slovensko prosvetno društvo „Dobrač" na Brnci letos obhaja 80-letnico obstoja. Prosvetaši jubilejnega društva so se obločili, da obletnico društva proslavijo z delom, da nadaljujejo z odrsko dejavnostjo. Zato je društvena igralska skupina že lani pričela s pripravami in študijem novega odrskega dela. Tokrat so se lotili Molierjeve komedije „Zdravnik po sili". S tem so si brez dvoma postavili visok cilj, kajti postaviti na oder delo pisca svetovnega slovesa ni tako preprosta zadeva. A igralci SPD „Dobrač" tudi tokrat niso razočarali, obratno, zakaj številno občinstvo, ki je minulo soboto do kraja napolnilo dvorano Kulturnega doma na Brnci, se je imenitno zabavalo.

To pa je že najboljše potrdilo, da je režiserka Slavica Kropiunik spet dokazala svojo sposobnost. Seveda so k uspehu prispevali tudi igralci in igralke, ki so – tudi po zaslugi režiserke – že utečen ansambel, čeprav le-tega v glavnem sestavljajo razmeroma mladi ljudje. Zato lahko rečemo, da smo, z vidika amaterske odrske dejavnosti, gledali kvalitetno predstavo. Že po naravi glavne vloge, ki jo je upodobil Marjan Gallob, je slednji bil središče dogajanja na odru. Slednji – kot drvar Sganarel se spre s svojo ženo Martino (Zofija Debevc) in jo še hudo pretepe. V tem hipu se pojavita služabnika Luka in Valer (Hanzi Urschitz, Klemen Debevc), ki za svojega gospoda Gernota (Janko Ojcl) iščeta zdravnika za njegovo onemelo hčer Lucindo (Olga Gallob). Martina ju prepriča, da pozna takega zdravnika, ki svoj poklic izvaja le, če se ga za to s silo pripravi (pri tem misli na maščevanje nad svojim možem). Služabnikoma res le s tepenjem uspe Sganarela pripraviti do tega, pa prizna, da je zdravnik. S tem pa se prične razburkano dogajanje v Gernotovi hiši, kjer Sganarel najprej pretepe gospodarja, se približa hišni doljulji Jaccuelindi (Mija Debevc) in poleg tega za svoje diagnoze služi lepe denarje. Od Leandra (Jozi Wutti) „zdravnik po sili" izve, da je onemelost le igra, da bi preprečila poroko z moškim, ki ji ga vsiljuje oče, saj Lucinda ljubi samo njega, Leandra. Goljufija seveda pride na dan, Lucindin ljubimec pobegne, Sganarelu preti huda kazen, a končno se vse obrne v srečo za vse prizadete.

Prizor iz igre „Zdravnik po sili"

Igralci SPD „Dobrač" po uspeli premieri

To je kratka ponovitev vsebine igre, ki gledalčevo pozornost pritegne od začetka do konca, pri čemer se prijetno zabava. Kot že povedano je Marjan Gallob v glavni vlogi domala bil vednò na odru in zato imel tudi največ besedila. Priznati je treba, da je igral odlično in besedilo obvladal brezhibno. Tudi ostali so svoje vloge dobro odigrali, le tu pa tam je bila zaznavna trema, kar pa je ob premierah dela težave celo poklicnim igralcem.

Scena je bila preprosta, a impresivna, izdelal jo je pri nas znani Saša Kump iz Kranja, za scenarijsko opremo je poskrbel Janez Debec, tudi izbira kostumov je bila primerna, nenazadnje je treba omeniti šepetalko Erno Petz, ki je skrbela, da ni prišlo do mučnih izpadov besedil posameznih igralcev, kar se na naših odrih čestokrat dogaja.

Tako lahko zapišemo, da so Brnčani spet postavili na oder odlično igro, ki je na taki ravni, da z njo lahko gredo v goste tudi na druge odre, kar bodo gotovo tudi storili. Tistim, ki jih bodo sprejeli v goste pa lahko zagotovimo, da bodo ljubiteljem odrske umetnosti omogočili lep kulturni užitek, zlasti prijetno zabavo.

Sobotna predstava na Brnci je bila posvečena 80-letnici obstoja SPD „Dobrač". Zato je bil tudi umesten uvod pred pričetkom igre. Milica Hrobath je obiskovalcem kratko in jedernato orisala zgodovino društva, ki je v teku svojih osem desetletij delovanja beležilo lepe uspehe, imelo pa je tudi mnogo težav, posebno v medvojnih časih, ko kulturno delo ni bilo možno in celo prepovedano. Milica Hrobath je to storila v obeh deželnih jezikih in s tem potrdila našo dosledno dvojezičnost, kar želimo, da bil postala splošno pravilo povsod tam, kjer v naši deželi živita dva naroda.

Razpis

Glasbena šola razpisuje delovno mesto sodelav-ke(ca) za administrativno delo.

Nastop službe možen takoj.

Pogoji: dobro obvladanje obeh deželnih jezikov (zaključena srednješolska izobrazba ali 3-letna strokovna šola), obvladanje strojepisja, veselje do kulturnega dela.

Zaželjeno, da se udejstvuje pri krajevnem kulturnem društvu.

Prijave sprejemata: Glasbena šola, Mikschallee 4, 9020 Celovec, tel.: 0 42 22/35 9 85 in Krščanska kultura zveza, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec, tel.: 0 42 22/51 25 28 – 23 ali 24

Prijavnici priložite tudi življenjepis in spričevalo.

„LUCIJA" v Dobrli vasi za 80. obletnico društva „SRCE"

Za nedeljo, 16. februarja 1986 nas je vabilo SPD „SRCE" v Dobrli vasi na igro „Lucija". Veseli smo bili, da vidimo po dolgem času spet dobrolske igralce na odru. Presenetila nas je dolga vrsta sodelujočih, kar dokazuje, da je med njimi mnogo novincev. Zato se ni čuditi, da smo že dolgo slišali, da v Dobrli vasi pripravljajo igro. Treba je pač bilo vaj in še vedno vaj in kakor je nedeljski nastop potem dokazal, se je to izplačalo. Zahvaljujemo se vam za to požrtvovalnost, uspeh vam je v plačilo.

Igra, ki so jo podali je bila težka. Snov, ki jo obravnava je stara, a še vedno nova. Na eni strani oče, trdni kmet, ki veruje le v svojo zemljo za katero gara in dela noč in dan, na drugi strani sinova, ki le v tovarni, kjer je treba delati le osem ur, vidita svobodo in lepo življenje.

Zaradi številnih vaj, so se igralci, tudi novinci, v svoje vloge tako vživeli, da so bile posamezne osebe podane živo, kot da bi jih igralci zares doživljali. Na odru je bilo življenje, ki je bilo videti naravno.

Izgovorjava je bila jasna in vloge so igralci ne samo znali ampak vedeli so tudi kdaj imajo kaj za reči. Znali so držati tudi odmore, da so jim gledalci mogli slediti. To je govorniška umetnost.

Prav posebno pa je bilo bočudovanja vredno, da se je na tem malem odru, kakršnji so pač na podeželju, pri tem velikem številu sodelujočih moglo vse tako enostavno razvijati. To je pač umetnost režiserja, kot so ga imeli dobrolski igralci v osebo Silvo Ovsenka in njegovega pomočnika Franca Podrečnika.

Zgoraj sem že omenil, da je društvo v Dobrli vasi to igro postavilo na oder za svojo osemdesetletnico. Pri nabito polni dvorani se je predsednik društva, Martin Wastl, spomnil tudi starih, še živečih, sodelavcev društva. Vsakemu je, skupno s svojim najzvestejšim sodelavcem, podpredsednikom Martinom Pandelnom, izročil listino priznanja in šopek rož.

L. S.

Pustni večer v Železni Kapli

Naj bo povedano kar v uvodu: Pustna prireditev Slovenskega prosvetnega društva ZARJA je bila res pustna – super. Polna dvorana obiskovalcev se je zabavala kot še nikoli, medtem ko je zunaj snežilo, da nihče ne pomni. Po prireditvi nekateri kmalu ne bi več našli svojih avtomobilov, pa jih tudi to ni spravilo ob dobro voljo.

Zabavni spored je nastopajoče in radovedne gledalce v farni dvorani tako ogrel, da ni najmanjšega dvoma, da bi podobne prireditve prihodnje leto ne bilo.

Sploh je bilo letos za študiranje programa precej pičlo časa, a akterji so se tako potrudili, da je bil to najbrž najlepši pust, kar jih pomnijo obiskovalci Zarjinih prireditev.

Za uvod sta zaigrala Zdravko in Johi nekaj viž, ki so podobne onim v četrtkovih večerih, nakar so plemenite igralke v igri OH TA POLONA dokazale svoje smešne sposobnosti. Dekleta folklorne skupine so prispevala plesni vložek CAN CAN in zanj bila nagrajena z bučnim aplavzom. Pepi alias Gustl pa je s soigralci v episodi ČE STA DVA tako štrapacioral trebušno mišičevje, da je med smehom komaj bilo časa za dihanje. Ker je zaradi vremena izpadel satelit pri Šejinu, je gazda pustne družbe sam povedal vmes kakšno bolj ali manj smešno in resno. Egidij, Mihi, Pepi in Rudi člani ansambla OBIR PUOM pa so zasvirali kot v letih, ko so vodili še na vseh kapelških hitparadah. Pa smo že pri MOŠKEM SWING ZBORU, ki je gostoval v Kapli prvič. Vokalni kvartet pevskih solistov ter instrumentalni orkester so s svojimi prispevki pričarali na oder vzdušje najbolj priljubljenih TV Show. V stilu mednarodnih umetniško zabavnih prireditev – po rio-de-janeirovsko – se je pustna prireditev spet iztekla z CAN CAN nastopom. Fantje folklorne skupine so vzdržali vsako primerjavo z južnoameriškimi lepoticami.

Naj bo povedano: Čestitke in zahvala vsem, ki znajo biti tako smešni, režiserju Poldeju in Travdiji. Kapelčani se že veselijo naslednjega pusta, nastopajoči pa spet tako dobrega prekajenega z „repičnim" močnikom ter okroglih krapov.

M. T.

Franc Petek

SPOMINI

49

Tudi mi ni znano, kako so potekala šolska pogajanja, o katerih so predstavniki Slovenske prosvetne zveze poročali Schuschniggu. Vem le to, da so se ljudje iz Slovenske prosvetne zveze zelo jezili zaradi tega, da je pri pogovorih s Schuschniggom bil navzoč tudi predstavnik Heimatbunda Maier-Kaibitsch. Mislili so pač, da bo Schuschniggova linija popolnoma prelomila s Heimatbundom in da se bo tudi v slovenskem vprašanju postavila popolnoma na nove podlage. Ravno pri tistih pogajanjih pa se je zopet pokazalo, da tudi Schuschniggu in njegovim krogom kaj takega ne pride niti na misel. Nit Heimatbunda se je vlekla dosledno naprej.

Teze Heimatbunda, čeprav so socialisti iz njega izstopili, so slej ko prej veljale za uradno linijo politike do Slovencev na Koroškem. Tako v času demokratične republike kot v času Schuschniggove diktature, kakor tudi za časa nacionalsocialistov. Kar se tiče Slovencev, je tudi stanovska država šla po isti stari poti naprej. Leta 1938 je Maier-Kaibitsch osebno sicer visel nekako na nitki, pač zato, ker Heimatbunda ni pravi čas usmeril tja k nacionalsocialistom, ampak ideja heimatbunda se je nadaljevala kakor rdeča nit naprej.

Dejstvo, da so na pogajanja z nemškimi krščanskimi socialci poklicali Maier-Kaibitscha, je za slovenske krščanske socialce bila huda klofuta. Zaradi svoje idejne zaverovanosti ti ljudje niso mogli najti distance do nemških krščanskih socialcev in niso mogli razumeti, da se pač tudi ta krščanska linija ni zmožna postaviti glede slovencev na drugačno stališče kakor vse druge nemške stranke. Udarec, ki so ga dobili z udeležbo Maier-Kaibitscha, je slovenske ljudi precej poteptal, ampak kljub temu niso mogli najti prave distance ne tedaj ne pozneje in tudi danes še ne. Enostavno ne morejo verjeti, da je tako. In vse tisto navdušenje, ki so ga priredili Schuschniggu, je bilo v resnici čisto odveč. In to ne le zaradi odnosa krščanskih socialcev do Slovencev, ampak tudi zato, ker je tedaj bilo že čisto jasno, kam pes taco moli in je že vse kazalo na to, da se naglo bliža priključitev Nemčiji.

Kdor je gledal gospodarsko podkopavanje s strani nemškega kapitala pri nas, nakupovanje posestev, utrjevanje pri industriji, ves ta sistematični vdor, o katerem smo pozneje brali v knjigi »Rot-weiss-rot«, je videl, da stvari tako naprej ne morejo iti in splošno mnenje je bilo, da je priključitev k Nemčiji neizogibna. Že leta 1936 se je videlo, da se celo Heimverhovci, ki so se še najbolj držali Avstriji, niso dobro počutili, posebno tisti, ki so bili habsburški legitimisti. Ampak ti so se pač vdali v svojo usodo. Ko je Mussolini prevrgel svojo politiko nasproti Hitlerju glede Avstrije, je bilo pa že tako jasno, kam stvar gre. Na tem tudi heimwehrovci niso mogli nič spremeniti.

Mislim, da je Maier-Kaibitsch bil bolj povezan s Heimwehrom kakor pa z Dollfussom oz. Schuschniggom. Gotovo ni bil klerikalec, svoj čas je bil oficir in vsekakor liberalno usmerjen. Bil pa je spreten politik, prišel je v Heimatdienst in v njem pomenil osebno kontinuiteto Heimatdienstove oz. Heimatbundove politike. Pozneje sem ob Maier-Kaibitschevem procesu rekel, da gotovo ni bil ravno on duša Heimatbunda, tj. neposredno nekakšen duševni vodja, to so bili drugi ljudje. Ampak on je bil sekretar in kot tak se je znal na vsak način prilagoditi raznim situacijam in ob vsem tem vzdrževati določeno linijo. Tik pred priključitvijo se je reševal v novo situacijo s tem, da je denunciral Bernharda Scheichelbauerja, ki je veljal kot zastopnik Heimwehra, in pa krščansko socialnega advokata v Beljaku dr. Moebiusa. Maier-Kaibitsch si pa menda kljub temu ni pridobil zaupanja nacistov in »Abwehrkämpferji« niso bili oficialno zastopani pri sprejemu Hitlerja. V ta namen so izkopali starega Lemischa, da je nastopal kot »Abwehrkämpfer« in zastopnik Koroške. Zdi se mi, da je bila o tem objavljena celo neka slika.

Kaj je vsebovala spomenica o manjšinskem vprašanju, ki jo je Heimatbund izročil Schuschniggu ob njegovem obisku v Velikovcu, mi ni znano. Izročil pa jo je lesni trgovec in gostilničar Kordesch v Vovbrah. Veljal je kot nekak zastopnik »Abwehrkämpferjev« in Heimatbunda. Mene pri sprejemu Schuschnigga v Velikovcu ni bilo zraven, verjetno so bili tam zastopniki slovenske posojilnice. Jaz Schuschnigga nisem nikdar videl in tudi nisem imel nobenega interesa z njim priti skupaj.

Leta 1936 je izšla knjiga dr. Teodorja Veiterja o Slovencih na Koroškem, vendar mi okoliščine izida te knjige niso znane. V krogih Slovenske prosvetne zveze so Veiterja smatrali kot pozitivnega, njegovo knjigo pa kot dejanje, ki naj bi pospešilo ureditev položaja slovenske manjšine v stanovski državi. Ampak konkretno ni iz tega ničesar nastalo.

(Se nadaljuje)

Od kod zadrega, ki nam v družbi veže jezik? In kako naj jo premagamo?

Ne znam se pogovarjati!

Nekateri ljudje so v družbi molčeči kot ribe. Stojijo, zadrega jih muči, če se še tako trudijo, ne znajo spraviti iz sebe pametnega stavka. Svojo molčečnost občutijo kot napako. Namesto da bi se sčasoma privadili družbi in se sprostili, se vedno bolj zapirajo vase.

„Če si še tako prizadevam, se ne morem pogovarjati z nobenim tujim človekom," toži sedemindvajsetletna ženska. „Kadar pa sem v večji družbi, me strah prav ohromi. Imam čisto prazno glavo, ne znam se zbrati, ne znam izraziti svojih misli. Kadar me kdo ogovori, sicer odgovorim, a le s skopimi besedami, z enozložnicami. Tako se mi dogaja tudi tedaj, kadar se želim pogovarjati in imam kaj povedati. A brž ko pomislim, da sem na vrsti in bi morala kaj reči me zgrabi panika."

Tolaži se lahko s tem, da v svojih težavah ni osamljena. Neka druga ženska njenih let toži: „V večji družbi se me takoj polasti negotovost, saj se ne znam tekoče pogovarjati. Drugi se smejejo, zabavajo, jaz pa krčevito premišljujem, kaj naj zanimivega rečem. Takrat, ko se domislim, je pogovor že daleč naprej, ali pa se mi zdijo moje misli enadoma preveč bedaste, da bi jih izrekla. Že v šoli sem raje molčala, kot da bi bila narobe odgovarjala. Bala sem se, da bi se osmešila, rekla kaj nedopovedljivo neumnega. Ker se ne znam pogovarjati, zelo težko navežem stike z ljudmi. Prijateljev skorajda nimam."

Otroka je treba poslušati

Ljudje, ki so v družbi tako plahi, imajo za sabo neprijetne izkušnje iz otroštva ali pubertete. Te izkušnje so jim vzele pogum. Otrok, ki se poskuša izražati, govoriti, pa ga starši vedno zavračajo: „Tiho bodi, same neumnosti kvasiš," ali pa „O tem ti še ne moreš soditi," ali „Ne bodi tako glasen, samo tebe je slišati," ali „Kadar odrasli govorijo, naj otroci molčijo," ali „Kako si drzneš govoriti s svojo materjo (očetom)?", tak otrok se bo začel, če je že po naravi plah, zapirati vase.

Včasih starši nimajo časa ali potrpljenja, da bi se ukvarjali z otrokom. Nihče ga ne posluša, nihče ga ne jemlje resno. In kaj je bolj razumljivega kot to, da začne otrok naposled verjeti: „Kar rečem, je neumno, narobe, nepomembno, brez zveze, smešno, ni omembne vredno." In potem se bolj in bolj zapira vase.

Tudi ko odraste, se ne more znebiti občutka, da ga ljudje gledajo tako kot svoje dni starši: da se zdi vsem, s katerimi pride v stik, neumen, ne omembe vreden, smešen. Zato raje molči.

Puberteta je zelo ranljiva

Nekateri ljudje se navzamejo kompleksov v obdobju pubertete. V teh pomembnih letih človek odkriva svoj jaz. Kritično razmišlja o sebi in drugih, silovito si želi, da bi v očeh drugih nekaj veljal. Samozavest je v puberteti hitro ranljiva, nenehno jo je treba potrjevati. Zadostuje že nerodna, podcenjujoča opazka, pa bo mladostnik izgubil vso samozavest.

Tretja ženska iz vrste molčečih pripoveduje: „Najbrž so se moje tegobe začele zato, ker sem bila do svojega 21. leta zelo debela. V šoli so me pogosto dražili, in to me je bolelo. Nikoli nisem imela stikov s fanti, saj sem bila prepričana, da si nobeden ne želi biti v družbi take debeluške."

Zaprla se je vase. Ni hodila na rojstne dneve k sošolkam ne na šolske izlete. Vedno se ji je zdelo, da je „odveč". In čeprav je potem shujšala, se še vedno čuti manjvredno. Lahko takšen občutek manjvrednosti premagamo? Lahko, le da je premagovanje in samoprepričavanje dolgotrajno. Včasih si človek ne more pomagati sam, tedaj potrebuje zdravnika.

Znebiti se je treba občutka, da mora biti vse, kar damo od sebe, pomembno, brezhibno, bleščeče, globokoumno in stoodstotno pravilno. Zbrati moramo pogum in povedati svoje mnenje, pa četudi se bo nemara kasneje pokazalo, da je bilo zgrešeno.

Za dom in družino

Sam nasvet vedno ne zaleže. Neka študentka, na primer, je razočarana priznala.:

„Poslušala sem psihologov nasvet. Na predavanju sem dvignila roko, prijavila sem se za diskusijo. Toda nihče me ni poslušal, nihče zaznal mojih besed. Deset minut kasneje je neka kolegica povedala zelo podobno pripombo. Njene besede so vzeli resno, pretehtali so jih, razvila se je razprava. Mene ljudje pač ne vzamejo resno." In se je spet pogreznila v molk.

Molčeči ljudje so že tako ali tako plahi. Ko jim pri poskusu, da bi se otresli plahosti, spodleti, so še na slabšem. Ne moremo pričakovati, da bomo vse popravili z eno samo odločitvijo, z enim samim sklepom. Tako hitro se ljudje pač ne spreminjamo. Čez noč ne more iz molčečega in plahega človeka postati velik govornik. Treba je napredovati počasi, korakoma.

„Tudi drugi ljudje niso geniji"

Sprva govorimo morda pretiho in zatika se nam, pa nas zato nihče ne posluša. Ne smemo se občutljivo spet zavleči vase, ampak se moramo potruditi, govoriti glasneje, vsiljiveje, razločneje. Pri tem nam pomaga zavest: „Tudi drugi ljudje niso geniji. Nič dosti pametnejši niso kot jaz." Tako zbiramo samozavest, dokler se je ne nabere dovolj za pogovor.

Seveda pa niso le plahi ljudje, tisti, ki se ne znajo pogovarjati. Tudi sicer marsikdo ne ve, kako začeti in kako nadaljevati pogovor. Umetnosti pogovarjanja, ki so se je ljudje včasih učili, dan danes ne gojimo več. V vsaki hiši imamo televizijo, večeri minevajo pred malim zaslonom, še člani družine se pogosto ne znajo pogovoriti med seboj. Omejujejo se na najnujnejše, do izmenjave misli, do plodnih prepirov, ne pride skoraj nikoli.

Kaj je pogovor? Da nekomu povemo, kar nam pride na misel? To je primerna vaja, da se učimo govorjenja: sami (ali v primerni družbi) poskušamo zajeti v besede vse, o čemer tisti hip premišljujemo. Govorimo, kar nam pride na misel. Izražamo tudi svoje občutke. Toda to, če govori samo en človek, še ni pogovor. Sodelovati morata vsaj dva in izmenoma izražati svoje misli.

Primer: Marjan reče nekaj o vremenu: „No, pa bo kmalu vigred". Če mu Milan odgovori: „Da, res," je pogovor s tem končan. V pravem pogovoru pa je treba odgovoriti tako, da lahko sogovornik naveže na odgovor nov stavek. Pogovor lahko teče dalje le, če ga ves čas ohranjamo pri življenju.

Primer: Marjan, Milan in Meta so bili v kinu. Marjan reče: „Vse me boli, ti sedeži so od sile neudobni." Milan reče: „Prav imaš, če človek sedi dve uri, ima vsega dovolj. Je pa že udobneje gledati film doma, po televiziji. Kakšen pa se vama je zdel film?" Meta reče: „Kar v redu. In kakšno noro obleko je nosila glavna igralka!" Milan reče: „Ah, dobro, da sem se spomnil. V čistilnico moram, po obleko."

Pogovor se ni zatikal, vsak od udeležencev je prispeval nekaj novega. Lahko bi seveda potekalo tudi drugače. Milan reče: „Vse me boli, ti sedeži so od sile neudobni." Marjan reče: „Tudi meni se zdijo trdi, ampak film je bil tako dober, da sem pozabil na vse. Ta režiser je mojster." Meta reče: „Kajne, vsi njegovi filmi so odlični. Nič čudnega, da je dobil lani nagrado." Milan vpraša: „Nagrado? Katero pa? Jaz mu je ne bi dal, film me je dolgočasil." In tako naprej, vedno bolj živahno, ker so različnih misli in lahko vsak pove nekaj drugega.

Trma ni dobra za pogovor

Pogovor je prijetnejši, če so sogovorniki pripravljeni poslušati in sprejemati mnenje drugih in ne vztrajajo trmasto pri svojem. Kadar pa vztraja vsak pri svojem, pogovor kmalu zamre.

Večina pogovorov nima nobenega cilja in lahko jih začnemo z najbolj vsakdanjim besedičenjem, na primer z večno temo o vremenu. Računati moramo s tem, da se ne more iz vsakega začetka razviti enkratno dober in prijeten pogovor.

Tudi zgovornim in samozavestnim ljudem se zgodi, da ne morejo spraviti pogovora v tek. Pri tem pa nam snovi zares ne manjka: nove knjige, televizija, filmi, počitnice, delo...

Udobneje je seveda, če kar sedimo in čakamo, kdaj bo kdo začel zanimiv pomenek. Za ljudi, ki neradi govorijo, je prava muka, če morajo nenadoma seči v pogovor s primerno pripombo. Sprva jih obliva pot, strah jih je, napor ob govorjenju je podoben naporu ob fizičnem delu. Treba je premagati lenobnost duha in jezika. Sprva ni prijetno. Toda če se potrudimo in premagamo samega sebe, nas čaka prijetna nagrada: občutek samozavesti in prijateljski stiki z ljudmi, ki jih srečujemo vsak dan.

Če so starši prestrogi

Kadar starši z razvajenim in muhastim otrokom izgube potrpljenje, preidejo običajno k drugi skrajnosti, pretirani strogosti. V takšnih primerih ga terorizirajo in strašijo, tudi fizično ga kaznujejo, vpijejo nanj in nadzorujejo vsako otrokovo dejanje.

Podobnih napak se je treba odvaditi, kajti v takšnih primerih namena nikoli ne dosežemo, otrok pa reagira s kljubovalnostjo ali pa s popolno pasivnostjo, za katero se skrivata sovražnost in nezaupanje.

Prestrogo in grobo vzgojeni otroci si izmišljajo razna obrambna sredstva, da bi se izognili kaznim in težavam. Radi lažejo, so zviti in maščevalni, za nameček postanejo tudi sami grobi, odrezavi in brezobzirni. Njihova samostojnost je zavrta, prav tako se ne razvije čut za skupnost.

Torej ne smemo biti ne preveč popustljivi ne pretrdi. Uspeh bo dosežen, če bomo samokritični tudi do lastnih vzgojnih napak, če bomo otroku zaupali in če ga imamo seveda radi tudi na ta način, da ga hrabrimo, se z njim veliko pogovarjamo in mu vlivamo zaupanje v njegove sposobnosti.

Nekaj skrivnosti o pravilni pripravi rib

– Ribe peremo pod tekočo vodo.

– Sladkovodne ribe so okusnejše, če jih ubijemo šele tik pred pripravo.

– Ribe, ki jih nameravamo peči ali cvreti (velja za vse vrste), MORAMO TEMELJITO OSUŠITI s prtičem, preden jih pomokamo.

– Ribe ki jih pečemo na žaru, obrnemo samo enkrat, sicer rade razpadejo.

– Zelo majhnih rib (girice) ne čistimo, ampak ocvremo kar cele.

– Če ribe kuhamo, jih poprej natrimo z limono – koža bo ostala med kuhanjem cela in gladka.

– Na žaru pečene ribe so okusnejše, če jih med peko mažemo z vejico rožmarina ali žajblja, pomočeno v olje.

– Ribe bodo lepo ocvrte le, če bo olja dovolj in posoda dovolj velika.

– Količino olja odmerjamo glede na velikost rib, prav tako temperaturo: pri majhnih ribah naj bo oljo že v začetku zelo vroče, če so ribe večje (150 – 200 g), zvišamo temperaturo med pečenjem.

– Majhne ribe ali pa lignje bomo ocvrli zelo lepo, če jih najprej dobro osušimo, pomokamo, odvečno moko otresemo, nato pa za sekundo ali dve s cedilom vred potopimo v mrzlo vodo in tako vržemo v vrelo olje. Skorjica bo nežna in hrustljava. Seveda pa se moramo zavarovati pred brizganjem in pokanjem.

– „Morskih sadežev" (Školjke, rakci...) ne kupujmo in ne jejmo v mesecih, ki nimajo črke R, ker niso tako sočni in okusni kot sicer.

– LIGNJI so včasih radi trdi in žilavi, pa če še tako skrbno upoštevamo recept. Torej kupujmo, če se le da, sveže lignje in to majhne. Mojstri za pripravo ribjih jedi pa zagotavljajo, da je treba pripravljati le „ženske" lignje, torej samičke, kajti njihovo meso je nežno in mehko.

Kako vemo, da gre za samičko? Plavut ima po vsej vrečici na obeh straneh, medtem ko jo imajo samčki (trikotno) samo na spodnjem delu. Lignji so ocvrti že v nekaj minutah – če jih cvremo predolgo tudi radi otrdijo. Tudi lignje moramo pred cvrenjem doboro osušiti.

Ne redijo samo špageti

Kilogrami in pijača

Ko ste pred kopalno sezono pomerjali bikinke, ste sklenili, da morete shujšati, če naj bi si bili za silo všeč. Stradali ste in si lakoto poplakovali s kozarcem te ali one pijače. Trda vam je predla, toda svoji idealni teži se niste mogli dovolj približati. Vsakokrat, ko ste smuknili v kopalke, ste se jezili. Le kaj naj še storim, da bom shujšala, ste se spraševali.

Morda se prištevate k ljudem, pri katerih je preveč kilogramov posledica napačnih navad pri pitju, ne pa nezmernosti pri hrani. Prav v pijačah so nadvse zahrbtne kalorije.

Zdravnik in strokovnjaki za prehrano ugotavljajo, da ljudje praviloma podcenjujejo dejstvo, da si s pitjem nabirajo skrite kalorije. Pri jedi se kalorijam odpovedujejo, pa jih nato nadomeščajo s pijačami.

To nikakor ne pomeni, da človek piti ne bi smel. Nasprotno, voda je v človekovi prehrani izredno pomembna. Če naj organizem dela, kakor bi moral, potrebuje vsak dan najmanj dva litra tekočine. Tekočina je najpomembnejša snov za raztapljanje in hkrati transportno sredstvo, olajšuje izločanje odpadnih snovi iz telesa. Človek torej zlepa ne popije dovolj, tudi tisti ne, ki si želi shujšati. Toda vprašanje je, kaj je tista tekočina.

Zanesljivo nobena, ki vsebuje alkohol! Liter vina ustreza celemu kosilu, če ga vrednotimo po tem, koliko kalorij priskrbi telesu. Na ostre pijače, kakršna je na primer žganje, ne sme človek, ki bi rad shujšal, niti pomisliti. Tudi sadni sokovi, ki so tako zdravi, so lahko zahrbtni. Velikokrat vsebujejo precej sadnega sladkorja. Pravite, da na nalepki piše: brez sladkorja. S tem še ni rečeno, da napitek v resnici ne vsebuje nobenega sladkorja, ampak pomeni, da soka niso dodatno sladili. Sadni sokovi so v dietni prehrani namenjeni kvečjemu za malico. Takšna malica je zagotovo koristnejša od žemlje s salamo, ker je bolj zdrava. Ča pa se držite diete, v kateri ne sme biti niti trohice sladkorja, imate prav malo izbire: mineralno vodo, neoslajen čaj ali kavo pa še pitno vodo. Mislite na to, da je čezmerna telesna teža zdravju hudo nevarna, pa se boste laže odpovedovali tekočim poslasticam.

Tabela s kalorijami, ki jih vsebujejo pijače

pijača	kalorije v dl	jouli v dl
čista mineralna voda, voda	0	0
mineralna voda ali limonada z umetnim sladilom	0-7	0-30
kava ali čaj z žlico mleka ali žličko sladkorja	29	121
sadni sok, neoslajen	43-70	180-293
pivo	48	201
mleko	62-69	260-290
belo vino	70	293
rdeče vino	77	322
vinjak in viski	243-250	1017-1046

DIŠAVE IN ZAČIMBE

Vrtni Timijan, Echter Thymian, Thymus vulgaris L.

Tudi vrtni timijan je predstavnik ustnatic. Francozi gojijo enoletno zvrst te rastline, pri nas pa se je udomačila nemška zimska zvrst, ki je trajnica.

Timijan je grmiček, ki doseže višino 15 cm in ima številna pokončna štiriroba stebelca, porasla s skoraj sedečimi, ozko eliptičnimi, prišiljenimi listi. Bledo rdeči cvetovi rastejo v vretencih proti vrhu poganjkov.

Po izvoru je timijan sredozemska rastlina, ki smo jo v notranjosti Evrope kultivirali že pred davnim časom in jo gojimo po vrtovih in v lončkih.

Timijan ni samo zelo znana dišava, ampak tudi zdravilna rastlina. Vsebuje timol, ki je dobro razkužilo porežemo dva- do trikrat na leto. Ko ga porežemo, ga zalijemo z deževnico, ki smo ji primešali malo komposta in koprivove vode. To napravimo zvečer, predvsem pa in timijan nas pogosto obvaruje pred okužbami. Kot dišavo uporabljamo liste, kot drogo pa cvetoče poganjke, ki jih nabiramo od maja naprej.

Timijan posejemo aprila, lahko pa tudi še poleti, v dobro toplo peščeno prst, ki jo pognojimo s kompostom. Potrebuje veliko sonca in dobro raste po skalnjakih. Kasneje sadike razsadimo v razdalji 20 do 25 cm. Če gojimo timijan v zabojčku, damo na dno najprej plast kremenčevega peska in šele nanjo primerno namešano prst. Timijan nikoli ob sončnem vremenu. Tudi timijan lahko razmnožimo s potakjenci. V maju ali juniju potrgamo stranske necvetoče poganjke in jih damo v vodo ali pa jih potaknemo v mečanico šote in peska, da napravijo korenine. Nato posadimo rastlinice na stalno mesto.

Timijan uporabljamo svež in suh. Drobno sesekljane ali zdrobljene lističe dajemo v obaro, zelenjavne juhe, fižolovo juho, ričet, na solate, ribe in celo na pečenke in meso na žaru. Pospešuje presnovo in pomaga pri bronhitisu, trdovratnem kašlju, kopel pa tudi pri revmatičnih bolečinah.

Tatjana Angerer

Jezik in denunciacija – retorika in klišeji propagande za nemško Koroško

Dr. Gero Fischer – Predavanje na 17. Koroških kulturnih dnevih, 27. 12. 1985

1. nadaljevanje

– število Slovencev na Koroškem stalno pada, celo RdH govori o neznansko majhni manjšini („verschwindend kleine Minderheit") in podobno;

– Kot dokazi za „slovenizacijo" služijo: slovenski napisi, boj za dvojezično šolo, različne pismeno zagotovljene minimalne pravice manjšine in izrazi etnične in kulturne identitete, ki bi morali biti v demokratičnih družbah možni in samoumevni in ki so obrambne funkcije skupin(e).

Nadalje je na strani prejemkov koroških Slovencev vknjiženo, da uživajo vse pridobitve socialne države. Ta argumentacija naredi jasno, da hoče KHD koroške Slovence imeti prej za inozemce, za „tujce" kot za enakopravne Avstrijce ali „Korošce".

– Zgodovinska in javna zavest na Koroškem, ki jo pretežno označujejo nemškonacionalne tradicije (ki segajo v 19. stol.) in mišljenje (glej uradno deželno zgodovinopisje), smatra asimilacijo in germanizacijo manjšin(e) za „naravno", samouveljavljanje Slovencev manjšin (v kolikor niso nemško govoreče) za „nenaravno", proti naravnim zakonom.

– Koroškim Slovencem očitajoče naštevajo, katere ekonomske in družbene ustanove vse imajo: šole, hotele, banke, različna podjetja itd. Iz tega izvajajo, da morajo biti Slovenci hvaležni (komu le?). (RdH 45/1978 in drugod)

Če bi načelo enakosti v resnici jemali resno, bi bilo treba z „nemškimi Korošci" ravnati enako: prešteti bi bilo treba njihove hotele, podjetja itd. in izračunati, koliko hvaležnosti so dolžni. Iz tega so jasno razvidna antiemancipacijska in socialnodarvinistična osnovna prepričanja v RdH: koroški Slovenci naj ostanejo to, za kar so jih od srednjega veka naredili: podprivilegirani, tlačeni, družbene obrobne skupine. To preprečevanje neoviranega sodelovanja pri družbenem, ekonomskem, socialnem in kulturnem procesu ob hkratni ohranitvi identitete nosi v sebi kal

„Mirno sožitje" je torej po mnenju Ruf der Heimat/ KHD možno samo v smislu decimiranja Slovencev. Vrhu vsega še v „hvaležnosti" in ob neprestanem zatrjevanju lojalnosti do avstrijske države in ob cikličnem nadzorovanju njihovega števila.

asističnih prepričanj in se navezuje na miselne vzorce, ki so se docela razvili v fašizmu. Slogan „Za nemškokoroške otroke nemške učitelje" (Für deutschkärntner Kinder deutsche Lehrer), ki ga je skoval KHD (RdH, januar 1984), se ne more opreti na noben veljaven pedagoški argument in temelji izključno na ideološki fiksaciji, ki kaže močne paralele (vsebinske in jezikovne) z rasnimi vzgojnimi načeli za Žide v Tretjem rajhu:

1982 Zato zahtevamo

- poučevanje nemškokoroških učencev obveznih šol na južnem Koroškem v **posebnih** razredih z **izključno** nemškim učnim jezikom.

Letak KHD, februar 1984

- ločen pouk nemških Koroščev in Slovencev v južnokoroških ljudskih šolah. Nemškokoroški učitelji naj poučujejo nemške, slovenski učitelji slovenske otroke! S tem bo razmerje nastavljenih učiteljev ustrezalo razmerju prebivalstva!

Ruf der Heimat, julij 1982

1937 Iz smernic za šolsko vzgojo židovskih otrok (Amtsblatt Nr. 14, 20. julij 1937)

V kolikor krajevne razmere dovoljujejo ločeno šolanje židovskih učencev brez posebne dodatne obremenitve vzdrževalcev in zasebnih židovskih šol ni, vzdrževalce javnih obveznih šol svetujemo, da uredijo posebne šole ali zbirne razrede za židovske učence. – Za učitelje je treba uporabiti Žide, morda židovske mešance.

IV. Židje ne morejo biti učitelji ali vzgojitelji nemške mladine.

Nemški Korošec (Deutschkärntner): Ta pojem je sinonim za „pravega", „odkritega", „domovini zveste-

Pojmu „zvestoba domovini" sekundira vsesplošna fobija pred Dunajem, ali drugače povedano, izredno rabiaten provincializem, ki se lahko izrodi v provincialni šovinizem.

ga" Korošca. To je borbeni pojem, ki potegne jasno ločnico do drugih Koroščev, ki jih KHD titulira kot „nacionalne Slovence" (Nationalslowenen), „titove Slovence" (Titoslowenen) itd., še več, ki jih skuša izriniti iz kategorije „Koroščev". Pravilnejša – tudi znanstveno neoporečna oznaka „nemškogovoreči Korošci" (deutschsprachige Kärntner) je v KHD/RdH prepovedana, ne dovoljuje avtomatičnega subsumiranja (vštevanja) pod pojem „nemški" v smislu nacije, naroda, „nemške domovine" itd. Zanimivo je, da na drugih manjšinskih področjih Avstrije (Dunaj, Gradiščanska z deloma precej višjim odstotkom manjšine kot na Koroškem) do te diferenciacije pojmov ni prišo in se tudi ni udomačila: „nemški Korošec" nima pendanta v „nemškem Dunajčanu", „nemškem Gradiščanu" itd. – kot razmejitev do dunajskih Čehov, Turkov itd., gradiščanskih Hrvatov, Madžarov,... Taka nomenklatura bi se zdela pretirana in smešna. Enačba „nemški Korošec" = „domovini zvest Korošec" postavlja „druge" Korošce pavšalno v bližino potencilane izdaje dežele, politične nezanesljivosti in podobno. Posledica nemškonacionalne pozicije RdH je, da od koroških Slovencev neprestano zahteva dokaze hvaležnosti, izpovedi zvestobe in izjave lojalnosti do Koroške, Avstrije (prim. RdH 30/1974 idr.).

„Zvestoba domovini" (Heimattreue): ta pojem je v isti vrsti z že omenjenima borbenima pojmoma „slovenizacija" in „ohranitev Koroške nemške". „Zvestoba domovini", „domovini zvest" itd. se pokriva z „zvest narodu" (volkstreu), „nemškonacionalen" (deutschnational) itd. Ta pojem vključuje nekako „izpoved zvestobe", tj. uklonitev v odgovarjajoče vzorce mišljenja in ravnanja (o tem gl. izčrpno v Holzer 1982: 73 – 159), npr. „...tradicija, dolžnost, delo in ljubezen do domovine... enotnost in ohranitev Koroške nemške v nezlomljivi zvestobi naši domovini Avstriji". (RdH 12/1970)

„Domovina ni prazna beseda, zanjo moraš biti pripravljen storiti vse." (RdH 15/1970)

(se nadaljuje)

RADIO-TELEVIZIJA

TV AVSTRIJA 1

Petek, 21. 2.: 9.00 Tednik – 10.00 Pesem giba: Noverre in njegova reforma – 15.55 TV Mozaik – ponovitev dopoldanskih oddaj – 17.25 Poročila – 17.30 Oživele strani, nanizanka TV Skopje – 17.50 Merlin, nemška nadaljevanka – 18.15 Pred porodom, izobraževalna oddaja – 18.45 Risanka – 19.00 Danes – 19.30 Dnevnik – 19.55 Vreme – 20.05 Risanka – 20.15 Vojna: Opombe o jedrski vojni, kanadska dokumentarna serija – 21.20 Pod krinko, ameriška nanizanka – 22.05 Dnevnik – 22.20 Metulj na rami, francoski film.

Sobota, 22. 2.: 8.00 Poročila – 8.05 Avstralske pravljice: Rijoča kost – 8.15 Halo, tu otroška kirurgija – 8.35 Oživele strani, nanizanka TV Skopje – 8.55 Lutkomendija, otroška serija TV Novi Sad – 9.20 Čarovnik s peresom – pravljični portret pesnika Nika Grafenauerja – 9.30 Pedenjžep – 10.00 Potovanje skozi osončje: Četrti planet, ameriška serija – 10.30 Slovenski ljudski plesi: Bela Krajina – 10.55 Ščebec širnega sveta: Cimet, angleška izobraževalna serija – 11.20 Vojna: Opombe o jedrski vojni, kanadska dokumentarna serija – 12.20 Spoznano, neznano – ponovitev oddaje o znanosti – 13.00 Poročila – 13.55 Prisluhnim tišini, oddaja za slušno prizadete – 14.40 Vsi so talentirani, češkoslovaški mladinski film – 16.10 Poročila – 16.15 Lefkara, dokumentarna oddaja ciprske TV – 17.00 PJ v košarki – Jugoplastika : Zadar, prenos v odmoru propagandna oddaja in športni non stop – 18.30 Knjiga – 18.45 Risanka – 19.00 Danes – 19.30 Dnevnik – 19.45 Vreme – 19.50 Zrcalo tedna – 20.15 Štirje za Teksas, ameriški film – 22.10 Dnevnik – 22.25 Videogodba.

Nedelja, 23. 2.: 8.45 Poročila – 8.50 Živ žav: Benji, Zaks in deček iz vesolja, Risanke – 9.45 Merlin, nemška nadaljevanka – 10.10 Domači ansambel: Ansambel Trim – 10.50 Aare: svetovni pokal v alpskem smučanju – slalom /M/, prenos 1. teka – 11.55 Večni klic, sovjetska nadaljevanka – 13.25 Aare: svetovni pokal v alpskem smučanju – slalom/M/, prenos 2. teka – 14.55 Nikola tesla, nadaljevanka TV Zagreb – 15.55 Ugriz zraka, angleški film – 16.20 Poročila – 16.25 Čarovnice, italijanski film – 18.15 Svetovni pokal v smučarskih skokih, reportaža z Engelberga – 18.45 Risanka – 19.00 Danes – 19.30 Dnevnik – 19.45 Šport – 19.55 Vreme – 20.00 Sivi dom, nadaljevanka TV Beograd – 21.00 Športni pregled – 21.30 San Remo 86, posnetek s festivala italijanske popevke in poročila.

Ponedeljek, 24. 2.: 9.00 Zrcalo tedna – 9.20 Pesem giba: Blišč in beda romantike – 9.45 Naši olimpijci: Smučarski skakalci – 15.50 TV Mozaik – 17.25 Poročila – 17.30 Narava v plesu – 17.50 Lutkomendija, nanizanka TV Novi Sad – 18.15 Naša pesem – Maribor 84 – 18.45 Risanka – 19.00 Danes – Podravski obzornik – 19.30 Dnevnik – 19.55 Vreme – 20.10 Vihre vojne, ameriška nanizanka – 21.05 Aktualno – 21.45 Vol na strehi, balet – 23.00 Dnevnik.

Torek, 25. 2.: 9.00 Poročila – 9.05 Živalski raji – 9.30 Angleščina – 10.00 Šolska TV – 10.30 Komedijanti – 12.15 Ponedeljski šport – 13.10 Poročila – 16.30 Za predšolske otroke – 16.55 Mini-ČVS – 17.05 Čebelica Maja – 17.30 Oddaja z miško – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Inozemski magazin – 21.15 Dallas – 22.00 Glasbena scena 86 – 22.45 Galerija – 23.15 Petrocelli – 0.05 Poročila.

Sreda, 26. 2.: 9.00 Poročila – 9.05 Živalski raji – 9.30 Francoščina – 10.00 Šolska TV – 10.30 Njegov zadnji prijatelj – 12.00 Secret squirrel – 12.05 Inozemski magazin – 13.00 Poročila – 16.30 Manjkajoča zgodovina – 16.55 Mini-ČVS – 17.05 Risanka (serija) – 17.30 Kamen Marca Pola – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi – 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Patra Browna ni mogoče prevarati – 21.50 Comenius – 23.30 Poročila.

Četrtek, 27. 2.: 9.00 Poročila – 9.05 Živalski raji – 9.30 Dežela in ljudje – 10.00 Šolska TV – 10.30 Patra Browna ni mogoče prevarati – 12.05 Moje ime je Drops – 12.15 Klub seniorjev – 13.00 Poročila – 16.30 Za predšolske otroke – 16.55 Mini-ČVS – 17.05 Sindbadove pustolovščine – 17.30 V kraljestvu divjih živali – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Dalli dalli – 21.50 Kri – 23.30 Poročila.

TV AVSTRIJA 2

Petek, 21. 2.: 16.25 Poldark – 17.15 Zemlja živi – 18.00 Tedenski pregled – 18.30 Kung Fu – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Austrian daktari – 21.00 Novo v kinu – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturni žurnal – 21.45 Šport – 22.45 Jutri si ti na vrsti – 0.05 Poročila.

Sobota, 22. 2.: 14.45 Pomoč za nerazvite – prispevek za mir – 16.00 Iz parlamenta – 17.00 Ljuba družina – 17.45 Kdo me hoče? – 18.00 Panoptikum – 18.25 Šport – 19.00 Trailer – 19.30 Čas v sliki – 19.55 Novo v znanosti – 20.15 Ljubite Brahmsa? – 22.10 Šport – 22.45 Nevidni morilec – 0.20 Poročila.

Nedelja, 23. 2.: 9.00 Poročila – 9.05 Rdeči panter – 9.30 Austrian daktari – 10.15 The hunchback of Notre dame – 12.05 Sto mojstrovin – 14.00 Športni popoldan – 16.55 Kviz „AS" – 17.40 Velika desetorica – 18.30 Okay – 19.30 Čas v sliki – 19.50 Primer za ljudskega odvetnika – 20.15 Kraj dejanja – 21.50 Glas islama – 21.55 Dinastija – Denverski klan – 22.40 Sedem dni športa – 23.40 Jean Sibelius – 0.30 Poročila.

Ponedeljek, 24. 2.: 17.30 Bio-tehnologija – 18.00 Cesta Lindenstraße – 18.30 Kung Fu – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Izposojeni ded – 21.08 Kuharski mojstri – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturni žurnal – 21.45 Šiling – 22.05 Vassa – 0.20 Poročila.

Torek, 25. 2.: 17.00 Šolska TV – 17.30 Orientacija – 18.00 Kviz – 18.30 Kung Fu – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Made in Avstria – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kultuni žurnal – 21.45 Klub 2 in poročila.

Sreda, 26. 2.: 17.00 Kako postanem podjetnik? 17.30 Dežela in ljudje – 18.00 Severni živalski svet – 18.30 Kung Fu – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Jaz in duče – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturni žurnal – 21.45 S konfucijem v leto 2000 – 22.30 Obiskovalec – 0.20 Poročila.

Četrtek, 27. 2.: 17.00 Šport – 17.15 Evropski narodni parki – 18.00 Tu sem jaz človek... – 18.30 Kung Fu – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Poročila in ozadja – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturni žurnal – 21.50 Klub 2 in poročila.

TV LJUBLJANA

Petek, 21. 2.: 9.00 Poročila – 9.05 Živalski raji – 9.30 Ruščina – 10.00 Šolska TV – 10.30 Ameriški film – 12.00 Poročila in ozadja – 13.00 Poročila – 16.30 Za predšolske otroke – 16.55 Mini-ČVS – 17.05 Niklaas, mladenič iz Flandrije – 17.30 Pustolovščina v puščavi – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Nerešeni akti xy – 21.15 Nick Knatterton – 21.20 Anekdote po notah – 22.05 Pesnikova kri – 23.00 Intervju z Jean-om Cocteau-jem – 23.10 Henzejeva utopija – 0.00 Nerešeni akti xy – 0.05 Poročila.

Sobota, 22. 2.: 9.00 Poročila – 9.05 Angleščina – 9.35 Francoščina – 10.05 Ruščina – 10.35 Moje ime je Drops – 10.50 Aare na Švedskem: smuk za moške – 12.00 Nočni studijo – 13.05 Poročila – 14.00 Komedijanti – 15.45 Triumf – Jezus pride v Jeruzalem – 16.00 Mumini – 16.25 Obiskovalci – 16.55 Mini-ČVS – 17.05 Športna abeceda – 17.30 Mr. Merlin – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Dva × sedem – 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads – 18.50 Pater dr. Berthold Mayr odgovarja – 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske – 19.30 Čas v sliki in šport – 20.15 Tako smo lahko dobre volje – 21.50 Mozart – salzburški kabaret 1986 – 22.50 Solid Gold – 23.35 Poročila.

Nedelja, 23. 2.: 11.00 Vzhodni studio – 12.00 Orientacija – 14.40 Njegov zadnji prijatelj – 16.10 Zrcalne slike – 16.25 Tao Tao – 16.50 Kralj žab – 17.20 Risanka – 17.35 Prometni klub za otroke – 17.40 Klub seniorjev – 18.30 Mi – 19.00 Slike iz Avstrije – 19.25 Govori župnik Schwarzenauer – 19.30 Čas v sliki in šport – 20.15 Argumenti – 21.45 Zemlja živi – 22.30 Nočni studio – 23.35 Poročila.

Ponedeljek, 24. 2.: 9.00 Poročila – 9.05 Živalski raji – 9.30 Kulinarična Avstrija – 10.00 Šolska TV – 10.30 Argumenti – 12.00 Iz parlamenta – 13.00 Poročila – 16.30 Za predšolske otroke – 16.55 Mini-ČVS – 17.05 Calimero – 17.30 Heidi – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Ponedeljski šport – 21.08 Kuharski mojstri – 21.15 Cagney & Lacey – 22.05 Šport – 23.20 Poročila.

Torek, 25. 2.: 9.50 Lillehammer: svetovni pokal v alpskem smučanju – slalom/M/, prenos 1. teka – 12.15 Propagandna oddaja – 12.25 Lillehammer: svetovni pokal v alpskem smučanju – slalom /M/, prenos 2. teka – 16.15 Poročila – 16.30 Svetovni pokal v alpskem smučanju – slalom /M/, posnetek iz Lillehammerja – 17.30 Giselle – v uprizoritvi Baletne šole iz Maribora – 18.00 Ex libris M&M – 18.45 Risanka – 19.00 Danes – Zasavski obzornik – 19.30 Dnevnik – 19.55 Vreme – 20.10 Vitkost za vsako ceno, kanadska drama – 21.10 Integrali – 22.25 Dnevnik – 22.40 SP v rokometu /M/ – SFRJ : SZ, 2. polčas, posnetek iz Aaraua.

Sreda, 26. 2.: TV-Mozaik – 9.00 Vladimir Levstik: Kastelka, TV drama – 15.55 TV-Mozaik, ponovitev dopoldanske oddaje – 17.25 Poročila – 17.30 Avstralske pravljice: Južni križ, nanizanka – 17.45 Ko se korenin zavemo: Prva partizanska zima, dokumentarna serija – 18.45 Risanka – 19.00 Danes – Dolenjski obzornik – 19.30 Dnevnik – 19.55 Vreme – 20.10 Shakespeare na TV: Julij Cezar, angleška drama – 23.00 Dnevnik.

Četrtek, 27. 2.: TV-Mozaik – 9.00 Krik divjine, kanadski dokumentarni film – 13.55 Hemsedal: svetovni pokal v alpskem smučanju – veleslalom /M/, prenos 2. teka – 17.00 Poročila – 17.05 Svetovni pokal v alpskem smučanju – veleslalom /M/, reportaža iz Hemsedala – 17.30 Zgodbe o Poluhcu: Kako je Poluhec prevaral Hana, lutkovna nanizanka – 17.45 potovanje skozi osončje: Življenje na Marsu, angleška izobraževlana nanizanka – 18.15 Obramba in samozaščita – 18.45 Risanka – 19.00 Danes – Obalno-kraški obzornik – 19.30 Dnevnik – 19.55 Vreme – 20.10 Tednik – 21.10 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov – 21.15 Freud, angleška nadaljevanka – 22.15 Dnevnik – 22.30 Košarka – Cibona: Jalgiris, posnetek 2. polčasa.

SLOVENSKE ODDAJE AVSTRIJSKEGA RADIA VSAK DAN OD 18.10 - 19.00

Petek, 21. 2.: ORF-Akademija: Delo v zanstvenem institutu.
Koroški liki: Fran Eller.

Sobota, 22. 2.: Duhovni nagovor (žpk. C. Demšar)
Voščila (D. Urschitz)

Nedelja, 23. 3.: Kmečka oddaja (Št. Domej)

Ponedeljek, 24. 2.: Lenčka Kupper in njen otroški svet.

Torek, 25. 2.: Za starejše letnike (M. Inzko)
Cerkev in svet (J. Merkač)

Sreda, 26. 2.: Uspešnica meseca februar (Posnetek prireditve z Radiš)

Četrtek, 27. 2.: Rož – Podjuna – Zila

Petek, 28. 2.: Domača in Ledinska imena (Dr. A. Feinig: Kako so nekdaj pozimi spravljali seno iz planin na Rutah)

Informacija je več kot senzacija

Novega naročnika/novo naročnico pridobil(a):

(ime in priimek)

(naslov)

(pošta)

Drucksache
Tiskovina

P. n.

SLOVENSKI VESTNIK

Postfach/poštni predal 408
9021 Klagenfurt/Celovec

Tek treh dežel zbližuje narode

Pri ne najboljših vremenskih razmerah je letos zadonel štartni strel v Kranjski gori za tek po treh deželah. Občuten mraz in naletavanje snega pa vendar nista mogla odvrniti kakih 1500 smučarjev tekačev od že tradicionalne prireditve prijatelstva.

V prvi skupini so štartali vrhunski tekači iz treh dežel, nato je šlo na progo prvih dvesto kvalificiranih iz preteklega leta in končno truma tistih, ki se ne ženejo za pokale, za vrhunska mesta, strakta za osebno čast, marveč edino za idejo prijateljstva med narodi ali kvečjemu za lastno potrditev, za premaganje samega sebe. Proga, ki teče iz Kranjske gore preko Rateč, San Antonio, Bele peči, Trbiža Megvarja do Sovč nad Podkloštrom je dolga svojih 30 km, vsebuje pa na italjanski in tudi avstrijski strani vzpetine, ki občutno gredo v kolena. S snegom letos organizator ni imel problemov, tako je bila tudi steza kar v redu pripravljena; zaradi novega snega sicer topa in tudi poškodbe zaradi nove tehnike drsalnega koraka so bile očividne.

Vsekakor pa bo vsak udeleženec potrdil, da je ta tek neko edinstveno doživetje, pa naj bodo vreme ali druge okoliščine že kakršnekoli. Fascinacija je tudi v tem, kako nesebično gredo tekači (predvsem tista anonimna večina) drug, drugemu na roke, kako dobrohotno vsakdo sprejme besedo soseda, pa naj bo jezik ta ali oni – v bistvu jo razume vsakdo, ker jo hoče razumeti, ker je vse ena sama, velika družina. V tem je globoki smisel prireditve, ki združuje narode sosede, hoče biti kažipot velikim idealom:... „Ko bo Evropa nekoč brez meja, vsi bomo bratje in sestre tedaj"... Zato se te manifestacije s svojimi vneto udeležujem vsako leto in se je bom tudi v bodoče, v kolikor bom to le zmogel. Kakor je razveseljivo, da se tudi naši rojaki uspešno uveljavljajo na tem teku, bi bilo vendarle želeti, da bi se le še bolj množično udeležili te prireditve in s tem demonstrirali željo po iskrenem prijateljstvu med narodi, predvsem med narodi sosedi.

Zmagovalec letošnje Ski Tour 3 je bil Avstrijec Walter Mayer, s časom 1:34.24 pred Italijanom Gianpaolo Rupil, 1:34.25,10 in Koroščem Michaelom Standmann-om 1:34.25,91.

Korošica Eva Gatti pa je zmagala pri ženskah s časom 2:01.16,27.

F. Černut

Vikersund: Felder zmagal, Wiegele med najboljšimi

Po treningu v Vikersundu na Norveškem je vse kazalo, da bo zmago odnesel odlični Matti Nykänen. Vendar v obeh tekmah je presenetljivo, a prepričljivo zmagal avstrijski skakalec Andreas Felder, ki je lani bil drugi v tekmah za svetovni pokal. Ernst Vettori je prvi dan bil četrti, nato pa drugi, medem ko je Nykänen najprej bil drugi, nato pa tretji.

Tudi Franci Wiegele je na Norveškem pokazal, da je med najboljšimi smučarskimi letalci, saj je kot tretji najboljši Avstrijec dosegel 10. oz. 21. mesto. Tudi Slovenca Ulaga (8. in 6.) in Tepeš (13. in 11.) sta dosegla odlične uvrstitve.

Rekord v Vikersundu pa tokrat ni izboljšal dvakratni zmagovalec Felder, ki je v obeh tekmah dosegel vsaj enkrat daljavo 156 m, rekord je izboljšal Poljak Fijas s 163 m. S tem je za 6 metrov izboljšal rekord Novaka (ČSSR) iz leta 1977.

Mörtl 4. v Sapporu

Odlično 4. mesto si je v Sapporu (Japonska) osvojil Zahomčan Norbert Mörtl, ki je po prvem skoku celo vodil. Zmagal je Japonec Akimoto 243,3 (113,5/117,5), Mörtl je dobil 214,7 točke (115/107).

SAK-priprave v Kopru

Sicer sakovci že od 14. januarja naprej – trikrat tedensko – trenirajo, intenzivne priprave pa so na sporedu od 21. februarja do 1. marca 1986. Člani Slovenskega atletskega kluba s trenerjem Lojzetom Jagodičem in z enim funkcionarjem bodo odpotovali v Koper, kjer se bodo intenzivno pripravili na vigredno prvenstvo koroške nogometne lige. Prenočevali in preživljali se bodo v hotelu „ŽUSTERNA". Medtem ko so slovenski nogometaši dotlej vadili pretežno za kondicijo in se na prijateljskih tekmah (2 : 0 proti KAC-u, 9 : 1 proti ASV ter dva debakla 0 : 8 proti Šentvidu in 0 : 10 proti Wolfsbergu, vendar tu SAK ni bil kompleten) takorekoč navajali spet na igro, bo zanje sledil neke vrste „profesionalni" teden. SAK-akterji bodo namreč trenirali vsak dan dvakrat (dopoldne in popoldne enkrat). Jagodičev načrt je precej obširen: 1. kondicija (vzdržljivost, moč, hitrost), 2. kompleksne vaje (tehnika z žogo, podajanje žoge), 3. standardne situacije (prosti streli, koti, naštudirane napadalne poteze, napad proti obrambi) 4. prijateljske tekme.

Priprav se bodo udeležili: Albin Rauscher, Peter Stern, Franc Sadjak, Miha Kreutz, Nuži Lampichler, Ivan Ramšak, Jože Gregorič, Justin Polanšek, Mladen Jovičević, Zlato Ratajec, Karli Preschern, Janko Gregorič, Rudi Urban;

Mario Pihorner in Marjan Velik pa sta vprašljiva!

J. P.

2. Sankarska tekma zadružnih sodelavcev in odbornikov

Tudi letos je obratni svet pri Zvezi slovenskih zadrug povabil vse sodelavce in odbornike Zveze, posojilnic in gospodarskih zadrug na sankarsko tekmo. Povabilu se je v nedeljo 16. 2. odzvalo lepo število zadružnikov. Tekma je bila tudi tokrat na Mozganovi progi v Koprivni z navadnimi sanmi. Kot izvrstni organizatorji in pomočniki so se tudi letos izkazali člani SPD „Zarja" v Železni Kapli s predsednikom Mihom Travnikom na čelu. Merjenje časa so prevzeli člani SŠK „Obir" iz Železne Kaple. Vzdušje je bilo kljub močnemu sneženju izvrstno. Tekma je potekala brez vsakih pripetljajev. Po tekmovanju je bila podelitev številnih nagrad v obliki pokalov in drugih nagrad, ki so jih podarile zadružne ustanove. Poleg tega se je po podelitvi nagrad izžrebala prosta vožnja v Portorož, ki jo je podarilo podjetje Sienčnik iz Dobrle vasi. Za vse nagrade se tem potom izkreno zahvaljujemo.

Pokroviteljstvo za to tekmovanje sta prevzela predsednik upravnega odbora inž. Fridl Kapun in predsednik nadzornega odbora Miha Antonič. Udeležencem sta spregovorila in izrekla dobrodošlico predsednik inž. Fridl Kapun in Janko Oitzl kot predstavnik obratnega sveta pri Zvezi slovenskih zadrug.

Nato je sledila še vesela družabnost v gostilni Rastočnik.

job

Rezultati:

Splošna skupina – Moški (1969 – 1954): 1. Mihi Sadolšek, Žel. K., 3.23.29; 2. Smrtnik Zdravko, Žel. K., 3.51.27.
Splošna skupina – Ženske (nad 1960): 1. Novak Zalika, Žel. K., 3.54.89; 2. Novak Milena, Žel. K., 4.03.25.
Splošna skupina – Ženske (do 1959): 1. Sadolšek Marija, Žel. K., 4.04.12; 2. Furjan Mici, Žel. K., 4.26.86.
Moški (1941 – 1953): 1. Sadolšek Johann, Žel. K., 3.56.99; 2. Brumnik Gustav, Žel. K., 4.05.08.
Moški (do 1940): 1. Prušnik Vladimir, Žel. K., 4.17.91; 2. Haderlap Feliks, Žel. K., 4.19.22; 3. Kuhar Peter sen., Žel. K., 4.28.31.
Mladinke (1970 – 1972): 1. Oraže Monika, Žel. K., 4.28.98; 2. Novak Daniela, Žel. K., 4.54.20.
Mladinci (1970 – 1975): 1. Sadolšek Daniel, Žel. K., 3.27.22; 2. Koller Harald, Celovec, 4.51.61.
Šolarji: 1. Furjan Izidor, Žel. K., 4.58.28; 2. Dolinšek Janez, Žel. K., 8.57.04 (star 3 leta).
Dvojice: 1. Sadolšek M./Olip Metod, Žel. K., 3.21.69; 2. Sadolšek Mici - Daniel, Žel. K., 3.51.01; 3. Pörtsch Marica - Stanko, Škofiče, 3.53.90.

Biljard

Slovenski biljardisti nadaljujejo svojo uspešno pot. Tudi v tretji igri v tekmah za spodnjekoroški pokal so zmagali, tokrat proti tretjem moštvu iz Labota. Po treh tekmah je Slovenski BK s šestimi točkami na drugem mestu za vodečim moštvom Althofen I (6 točk). **Rezultati tretjega kola:** Labot II : Althofen II 7 : 5; Labot IV : Pliberk III 6 : 6; Labot III : Slovenski BK 4 : 8; Ettendorf II : Althofen I 2 : 10.

Naslednja tekma proti moštvu Labot II bo v soboto 22. 2. ob 17.00 v gostilni Ouschan, Celovec, Ebentalerstraße.

Šah, Šah, Šah, Šah, Šah, Šah, Šah, Šah, Šah, Šah, Šah

Beljak: Gallob osmi, Rulitz tretji!

V sedmem in zadnjem kolu beljaškega šahovskega prvenstva je **Lojze Gallob** naletel na vodečega Steinerja. Ta je za zmago turnirja potreboval celo točko in je vse sile napel, da je premagal našega rojaka. S tem je Gallob ostal pri 3,5 točke, kar je pomenilo 8. mesto od šestnajstih možnih.

V skupini B je Franciju Rulitzu zadostoval v zadnji partiji remi proti Kucherju, da si je zagotovil odlično tretje mesto. Njegov brat Herbert se je uvrstil po tretji zmagi v zadnjem kolu s tremi točkami na 15. mestu.

Končni vrstni red prvih treh beljaškega šahovskega prvenstva v Činovčah:

Skupina A (16 udeležencev): *1. in šahovski prvak Beljaka 1986: Seppi Steiner (5,5 – SV Činoviče), 2. Edi Sereinig (5 – SV Činoviče), 3. Leo Puff (4,5 – Magistrat Celovec).*
Skupina B (18 udeležencev): *1. Wolfi Gaggl (6 – SV Činoviče), 2. Bernhard Hafner (5,5 – Bekštanj),* **3. Franci Rulitz (4,5 – SŠZ Celovec).**

***

Mladinsko šahovsko prvenstvo Koroške se je tudi v nedeljo nadaljevalo. Na kvalifikacijskem turnirju za Celovec in okolico so odigrali 4. in 5. kolo. Predstavnik Slovenske športne zveze **Herbert Rulitz** je ponovno predpoldan zmagal (proti Rainerju) in popoldan remiziral (z Vospernikom). Če se hoče Rulitz kvalificirati za finale, bo moral naslednjo nedeljo v zadnjem kolu premagati vodečega Fischerja, ki je do zdaj oddal šele pol točke.

Iščemo pomočnico v ordinaciji
Pogoj je znanje obeh deželnih jezikov
Prošnjo za nastavitev pošljite na naslov: dr. Franc Wutti, Unterbergner Str. 19, 9170 Borovlje.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviserstr. 16.

Uredništvo in uprava: 9020 Celovec, Tarviserstr. 16. Tel.: (0 42 22) 51 43 00 – 30/31/32/33. Teleks 42 20 86 sndt a.

Tisk: Založniška in tiskarska družba z. o. j. Drava, Celovec – Borovlje.

Slovenska športna zveza, Slovensko planinsko društvo Celovec, Slovensko prosvetno društvo „Rož" v Šentjakobu v Rožu vabijo na

VIII. zimski pohod „Arihova peč"

V SPOMIN NA PADLE BORCE POD ARIHOVO PEČJO

ki bo v **nedeljo 2. marca 1986,** s pričetkom ob 10. uri pri Polancu na Čemernici (Hodnina) nad Šentjakobom v Rožu.

1. a) **Smučarski tek** – 3,5 km (1 krog) – otroci do 10 let (letniki 1976 in mlajši) – dekleta do 16 let (1970 – 1975) – ženske do 30 let (1956 – 1969) – ženske nad 30 let (letniki 1955 in starejše)
   b) **Smučarski tek** – 7 km (2 kroga) – fantje do 16 let (1975 – 1970) – moški do 30 let (1969 – 1956) – moški nad 30 let (1955 in starejši) – tekmovalna ženska in moška skupina
   c) Posebno kolajno dobi tisti, ki se bo udeležil teka in pohoda.
2. **Pohod za pešce** od Polanca preko bivšega partizanskega bunkerja do planinske postojanke „Koče nad Arihovo pečjo" (1084 m) in po drugi smeri nazaj mimo Resmanove lovske koče do Polanca.

Pogoji za udeležence: Na VIII. zimskem pohodu Arihova peč lahko sodelujejo vsi. Udeleženci pohoda (pešci) morajo biti zimsko in planinsko opremljeni. Pohodniki se morajo držati proge, ki je za pohod označena. Pohodniki se vzpnejo na planino Bleščečo – „Koča nad Arihovo pečjo" (kontrolni žig) in se preko Resmanove lovske koče (kontrolni žig) vrnejo po označeni poti nazaj do cilja pri Polancu najkasneje do 15. ure. Masovni start za tekače ob 10.30 uri, na cilj pa je treba priteči najkasneje do 12. ure. Pred startom je kratka spominska svečanost padlim partizanom pod Arihovo pečjo, februarja 1945.

Prijave in startnina: Prijave sprejemamo na dan prireditve med 9. in 10. uro. Startnina znaša 50 šil. za odrasle in 40 šil za otroke in mladince. Startnina se plača pri prijavi.

Zimski pohod „Arihova peč" bo ob vsakem vremenu, v slučaju pomanjkanja snega bo samo pohod.

Nagradno tekmovanje za pridobivanje novih naročnikov

Ste se že vključili v tekomovanje za pridobivanje novih naročnikov?

Kot nov naročnik v smislu tega tekmovanja velja vsakdo, ki bo Slovenski vestnik ali sam ali preko druge osebe naročil in najkasneje

do 31. maja 1986

vsaj za eno leto poravnal naročnino, ki letno znaša 250,- šilingov. Naročilo nam lahko sporočite z naročilnico (ki jo objavljamo poleg tega obvestila), v obliki pisma ali dopisnice.

- **Vsak naročnik** dobi majhno nagrado
- **3 posebne nagrade** smo pripravili za tiste tri, ki bodo zbrali največ novih naročnikov
- **10 velikih nagrad** pa bomo razdelili z žrebom med ostale, ki so pridobivali nove naročnike. Prav tako čaka sodelavce pri tekmovanju še vrsta drugih nagrad.

Posebna nagrada

Ena izmed treh posebnih nagrad za pridobivanje novih naročnikov Slovenskega vestnika je

OPREMA SPALNICA

kot jo vidite na spodnji sliki

Lesna industrija

IPH

Žitara vas

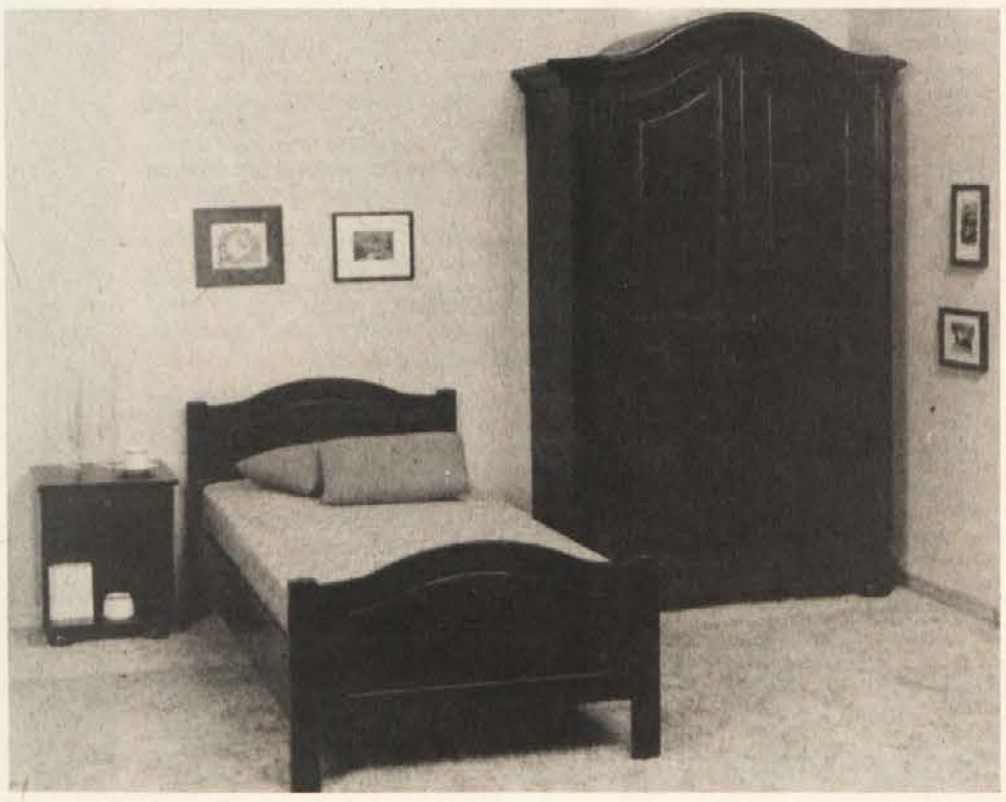

SLOVENSKI VESTNIK 40 LET

V okviru nagradnega tekmovanja v pridobivanju novih naročnikov naročam „Slovenski vestnik" in prosim, da mi list pošiljate na naslednji naslov:

Ime in priimek _____

naslov _____

pošta _____

Obvezujem se, da bom naročnino redno plačeval(a) in prosim, da mi pošljete račun in položnico.

(kraj in datum) _____ (podpis) _____